

Harkanon ja Rihniön Joulu 2011

Kotiseutulehti

Parkanon ja Kihniön Joulu 2011

Kansikuvan enkelit
taiteili Tarja Manner

Julkaisija:	Parkanon Nuorisoseura ry Kihniö-seura ry
Painos:	1200 kpl
Paino ja taitto:	Parkanon Kirjapaino
Toimituskunta:	Maarit Lehto (pj.) Tarja Manner (siht.) Ulla Kuusisto Maarit Malmberg Taisto Nummi Leena Perälä Eleonora Printz

Palautetta ja juttuvinkkejä

Parkanon ja Kihniön Joulu -lehdelle voi lähettää
osoitteeseen:
maarit.lehto@ylasatakunta.fi

Lehden piirroksat: Niina Martikainen, ellei toisin mainita.

Sisältö

Lehtitoimikunnan tervehdys.....	1
Parkanon kaupungin tervehdys.....	2
Kihniön kunnan tervehdys.....	3
Parkanon seurakunnan tervehdys	4
Kihniön seurakunnan tervehdys.....	5
Suomen lähihistoria kerrottuna yhden suvun tarinana	6
Jouluaatto Australiassa.....	12
Tätä minä aina pelkäsin.....	13
Ystäväni Noonipröökynä lapsen silmin	14
Linnankylän asukkaita 20-luvulla	16
Joulu ja hiljaisuus -runo.....	17
Pakkasyö	18
Antoisa vierailu Parkanon kotiseutumuseossa.....	20
Kiertokoulusta kansakouluun.....	22
Rukinlupa ja mitä sillä tehdään.....	24
Kudontakurssilla Hietasen tuvassa	26
Luontokilpailun parhaimmisto	27
Lapin kesä	28
1920-luvun hiihtomuotia Kihniöstä	31
Joulun suuri salaisuus... ..	32
Valton joululahjat.....	34
Lukkarin rakkautta	35
Kaakeliuunin lämmössä.....	36
Kristianin ja mummun mökki-ilta heinä-elokuun vaihteessa 2011	37
Rajalalla suuntana NHL.....	38
Kihniön Asemanseudun Martat – yhdistystoimintaa 60 vuotta	39
Luonnos vanhojen sanojen sanastoksi ..	40
Jouluillan viimeinen hetki.....	45
Eräs ilta elämässäni.....	46

Juhlavuoden monet tarinat

Tämän joulun ajan kotiseutulehti on järjestyksessään 40:s numero. Juhlavuoden lehtitoimikunnassa on jäseniä, jotka ovat olleet mukana joko pitkään yhtäjaksoisesti tai välillä taukoa pitäen. Juhlanumerossa 20 vuoden takaa toimituskunnasta löytyvät Leena Perälä ja Tarja Manner, jotka jälleen viime vuosina ovat olleet mukana kokoamassa kotiseutulehteä.

Kotiseutulehden aineistoa on kerätty keväästä lähtien. Tänä vuonna lehden sisältöä on tehnyt huomattavan runsas joukko eri kirjoittajia, mikä onkin tavoite. Monena vuonna aineistosta on ollut pulaa. Nyt pari juttua jäi odottamaan julkaisua ensi vuodelle.

Kolmatta kertaa Parkanon Nuorisoseuran kumppanina on Kihniö-seura. Lehden sisältö koostuu parkanolaisten ja kihniöläisten tai näiltä paikkakunnilta kotoisin olevien ihmisten kirjoituksista ja kuvista. Kiitokset kaikille osallistujille.

Rauhallista Joulua

Maarit Lehto

Parkanon ja Kihniön Joulun lehtitoimikunta

Lehtitoimikunnan jäsenet Ulla Kuusisto, Maarit Malmberg, Maarit Lehto, Tarja Manner, Taisto Nummi ja Leena Perälä kokoustamassa Kaidoillavesillä kesällä 2009.

Hyvät joululehden lukijat

Kun valmistaudumme joulun viettoon, on mukava muistella menneitä jouluja vuosien varrella.

Lapsuuteni jouluihin kuuluivat synnyinkaupungistani Porista tulo maaseudulle, Parkanon Laholuomalle. Linja-automatka alkoi monesti lumettomasta kaupungista ja päättyi Parkanon valkoiseen jouluun. Jouluruokien valmistukseen liittyvät tuoksut, puiden kantaminen, joulukuusen haku, joulukirkko ja joulusaunaan ”kompurointi” pakkasessa isän isoissa huopatossuissa ovat vieläkin kirkkaina muistoissa. Maalaistalon eläimet huomioitiin myös erityisesti jouluyönä.

Lapsuuteni perinteitä kunnioittavat joulut vietettiin maalaistalomme idyllisessä ympäristössä useaman sukupolven kesken, eivätkä nämä perinteet ole paljoakaan muuttuneet viettäessämme joulua nykyäänä oman perheeni kesken. Tärkeänä pidän perinteiden vaalimista ja niiden siirtymistä omille lap-

silleni. Toivottavasti hekin vaalivat näitä perinteitä.

Joulumme viettoon tänä päivänä kuuluvat joulun lämpimät tuoksut, kuusen haku ja sen koristelemisen yhdessä, joulusauna, joulukirkko, jouluruokailun yhteydessä luettava joulu-evankeliumi, joulupukin tulo ja lahjojen jako, sekä tyttöjen joululaulut ja musisointi. Kynttilöiden vieminen rakkaittemme haudoille on myös tärkeä osa joulumme viettoa.

Lapsieni varttuessa yhä tärkeämmäksi koen perheen yhdessäolon, kiireettömyyden ja hiljentymisen Vapahtajamme syntymäjuhlaan.

Näillä ajatuksilla haluan toivottaa teille kaikille omasta, perheeni ja Parkanon kaupungin puolesta hyvää ja rauhallista joulua.

Kaupunginhallituksen puheenjohtaja
Hannu Laholuoma

" Näin pääsimme jouluun ja riemuita saa"

" Taas tultiin jouluun ja riemuita saa. Vuosi on mennyt, käy uusi oven taa." Näin Yoko Onon ja John Lennonin joululaulusta, Juha Vainion suomentama runo sattuvasti kertoo pian ajankohtaisesta tapahtumasta.

Joulu on eräänlainen taitekohta kalenterivuoden kulkuun. Vaikka vuoden vaihtumiseen on vielä vähän aikaa, kuitenkin jouluna muistellaan kulunutta vuotta ja tapahtumia joulun jälkeiseltä ajalta.

Aletaan miettiä, mitä tuleva uusi vuosi tuo tullessaan.

Kihniössä kuluva vuosi on ollut kohtuullisen hyvä myöskin kuntatalouden kannalta.

Samanlaisia toiveita me odotamme myöskin tulevalle vuodelle. Talous ja palvelut ovat kunnossa, terveydenhuollon toimivuuteen ollaan pääosin tyytyväisiä. Tulevan vuoden aikana näemme minkälaisia haasteita hallituksen valmistelema kuntaudistus tuo Kihniön kunnalle ja koko Pirkanmaan alueelle.

Taas seuraavan joulun aikaan ollaan silläkin kohtaa viisaampia.

Kunta muodostuu yksittäisistä kuntalaisista ja tällaisessa pienessä yhteisössä elämämme kohdanneet ilot ja surut heijastuvat myös lähiympäristöön.

Vaikka kuntatasolla kaikki sujuukin vähintään tyydyttävästi, monen henkilökohtaiset asiat voivat tuoda tummia sävyjä omaan elämään. Läheisen ihmisen kuolema, taloudellinen ahdinko, pettymykset ihmissuhteissa, nämä kaikki ja monet muut vaikeat asiat tulevat juuri joulun aikaan raskaina eteen.

Jouluiloon yhtyminen tuottaa ylitsepääsemättömiä vaikeuksia.

Kuinka toisenlaista onkaan joulua viettää silloin, kun elämässä tapahtuu iloisia ja myönteisiä asioita. Toivottavasti kaikille riittää uskoa ja toivoa parempaan tulevaisuuteen, sekä hyvän ja oikeudenmukaisen elämän saavuttamiseen.

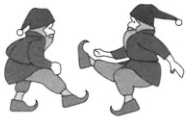
Joulun kristillinen sanoma meille syntyneestä Vapahtajasta, Jeesuksesta, joka tuli ihmiseksi, on se toivo, jonka varaan voimme elämämme jättää.

Lainaus vielä alun joululaulusta " Vaan ystävät rakkaat, on toivottavaa, että jouluilon jälkeen vielä iloita voisi ja tulevat päivät veis pelkomme pois".

Siunattua Joulun aikaa ja Onnellista Uutta Vuotta lukijoille!

Kihniön kunnanvaltuuston puheenjohtaja **Lea Mäkipää**

Mistä tuntee joulun

Tätä kirjoittaessani on syyskuun loppu, ja koetan kuumeisesti virittäytyä jouluisiin mielteisiin. Joulukuusi, joululahjat, lanttulaatikko ja joulutortut muodostavat iloisen sekamelskan syksyisessä mielessä. Mistä ihmeestä tuntee joulun? Mikä todella on se asia, joka tekee joulun? Se asia, joka saa tuntemaan joulun joka päivä.

Olen edelleen ihmeissäni suuren mysteerin edessä. Kunnnes päätän avata Raamattuni ja lukea joulu-evan-geliumin. ”Tänään on teille Daavidin kaupungissa syntynyt Vapahtaja. Hän on Kristus, Herra.” Minua hymyilyttää. Aurinko helottaa syyskuuisella aamutaivaalla, puutkin ovat vielä valtaosin lehtiloistossaan. Ja minua hymyilyttää joulun ihme; Vapahtaja, Jeesus Kristus. Yhtäkkiä en enää olekaan niin kummissani. Yhtäkkiä joulukinkun ja suklaakonvehtien tuoksun tuntee selvempänä. Yhtäkkiä on helppo nähdä silmiensä edessä se tuttu hämäränkultainen kajo, jonka joulukuusi koristeineen huoneeseen langettaa. Yhtäkkiä tunnen joulun.

Joulua eivät tee yksinomaan ulkoiset puitteet. Pelkkä yksinäinen possunpuolikas hopeavadilla ei vielä tarkoita joulua. Pelkkä iloisempunainen tontturivi uuninpankolla (vaikkakin taiten aseteltu) ei yksin merkitse joulua. Ne perinteiset kynttelikötkään ikkunalaudalla, vaikka kauneudellaan silmiä hivelevätkin, eivät riitä tuomaan joulua. Tarvitaan jotakin muuta. Tarvitaan jotakin suurempaa.

Tarvitaan joulumieli. Kaikki edellä mainitut varmasti edesauttavat oikean mielentilan löytämistä, mutta uskallanpa väittää, että todellista Joulumieltä ei löydä ilman rakkautta. Ja mitä sitten on rakkaus? Mitä on pyyteetön rakkaus, vilpitön tunne, sydämen puhe? Rakkaus on Jeesus Kristus. Ajatella, olemme taas lähtöpisteessä. ”Tänään on teille Daavidin kaupungissa syntynyt Vapahtaja. Hän on Kristus, Herra.” Tämä riittää. Joulun ihme, suurin rakkaus, joulun valo ja ihmisten Vapahtaja on Jeesus Kristus. Tämä tieto sydämessämme, sitä vaalien ja sitä kunnioittaen voimme hyvillä mielin asetella jouluvaloja, tonttu-ukkoja ja kultanauhoja silmiemme iloksi. Sydän saa ilonsa ja ravintonsa aivan toisaalta. Kun uskomme, että Jeesus Kristus, joulun lapsi on meidän Vapahtajamme, omistamme suurimman lahjan, jonka ihminen voi omistaa. Siitä tuntee joulun.

Siunattua Vapahtajamme syntymäjuhlaa jokaiselle toivottaen:

Taru Myllymäki
diakonissa
Parkanon seurakunta

Joulu johdattaa yhteisille juurille

Joulun viettoon kuuluvat monet perinteet. Hyvin myönteistä, että niissä on mukana joulun varsinainen sanoma. Tahdomme yhdessä kuulla jouluevankeliumin ja laulaa tuttuja jouluvirsiä. Kaikessa tässä on sellaista perintöä, joka liittää meidät myös edeltäneisiin sukupolviin. Ennen meitä eläneiden muisto on läsnä erityisesti silloin, kun kynttilät syttyvät haudoille.

Joulu muistuttaa näin yhteisistä juuristamme. Olemme kasvaneet maassa, johon kristillinen usko on painanut jälkensä. Tosin joissakin asioissa se jälki näyttää käyneen valitettavan ohueksi. Mutta jouluna se taas edes hetkeksi vahvistuu. Siitä kannattaa pitää kiinni.

Jouluevankeliumi kertoo tavallisen arjen keskelle tulleesta sanomasta, joka vaikutti sen vastaanottaneissa. Paimenet kedolla sanoivat: ”Nyt Betlehemiin!” (Luuk. 2:15). Kuin yhteisestä sopimuksesta he lähtivät liikkeelle ja kohtasivat maailman Vapahtajan. Sitten he ”palasivat kiittäen ja ylistäen Jumalaa siitä, mitä olivat kuulleet ja nähneet” (Luuk.2: 20). Heidän kuulemansa ja näkemänsä asiat eivät menneet ohi. Ne olivat painuneet mieleen ja puhutelleet niin, että ne synnyttivät kiitoksen. Paimenet olivat eläneet lyhyen juhlahetken, jossa taivas oli koskettanut maata.

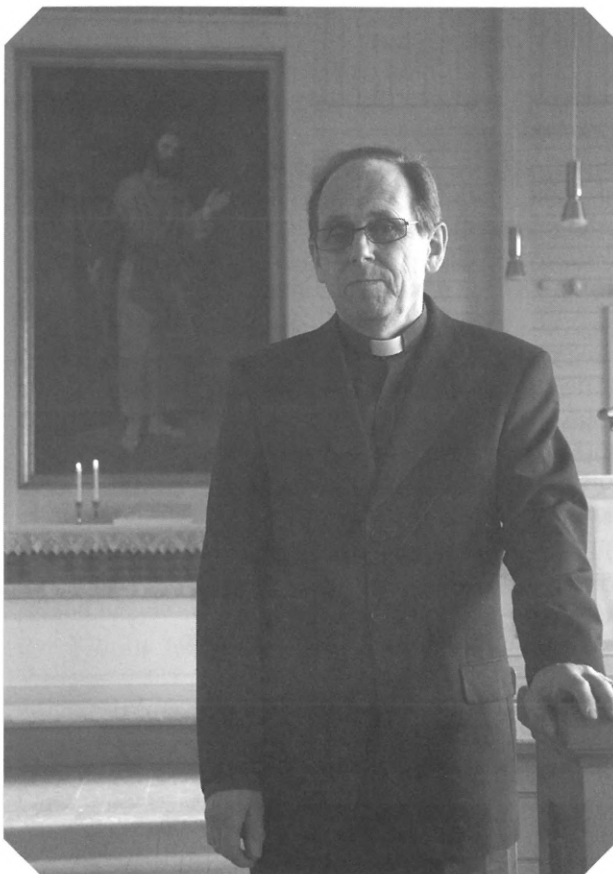
Joulun juhlasta palataan takaisin arkeen. Se voi merkitä palaamista vaikeidenkin asioiden äärelle. Mutta jos Raamatun sanan opastamana on kulkenut Jeesuksen seimen äärelle ja katsonut uskossa häneen, saa palata kiittäen. Joulun lapsi on Vapahtaja, joka kerran kärsi kaikkien puolesta ja avasi meille taivaan. Hän on merkki taivaallisen Isän rakkaudesta.

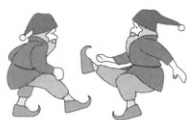
Mitä vahvemmin tämä rakkaus vaikuttaa sydämessämme, sitä enemmän se painaa leimansa koko elämäämme. Haluamme palata yhä uudelleen kuulemaan siitä ja elämään sen varassa. Joulun sanoma ei ole silloin pelkästään ohikiitävään juhlahetkeen kuuluvaa. Se on tarkoitettu jokaiseen päivään, koska ”teille on syntynyt Vapahtaja”.

Joulun armoa ja rauhaa jokaiseen kotiin toivottaen!

Mauri Pihlajamaa

Kihniön ev.lut. seurakunta

Suomen lähihistoria kerrottuna yhden suvun tarinana

(Kuinka Suomi kehittyi agraarikulttuurista maailman johtavaksi innovaatiomaaksi)

Kari Tammela

Isoisäni Juho isäni puolelta oli syntynyt vuonna 1855 Kiukaisten Saarenmaan kulmalla ja mummoni Olga 1860. Vastaavasti äitini isä Kalle oli syntynyt Kokemäen Alastarossa 1872 ja mummoni Emma 1875.

Isäni Kasper Brynolf syntyi 1889 Olgan ja Juhon seitsemäntenä lapsena. Hänestä alettiin tehdä pienestä pitäen kunnon työmiestä kuten muistakin Tammelan lapsista. Isäni kerkesi käymään vain kaksivuotisen kiertokoulun. Isoisä Juho oli työhullu ja juoppohullu, ennen kuin jätti alkoholin ja rupesi puritaaniseksi uskovaiseksi. Olga-mummolla, vaikka oli ison torpan perijä, ei ollut sanan sijaa asioiden hoidossa. Juho Tammela oli kuitenkin aikaansa seuraava isäntämies. Hän hankki viimeisen päälle hyvät koneet ja piti talon hyvässä kunnossa.

Hän oli innovatiivinen ja kekseliäs. Hän perusti meijerin ja oli aloittamassa kappelin rakentamista paikkakunnalle. Nämä kaikki hyveet ja paheet ovat seuranneet pojalta pojalle eri asteisina.

”Pyykkärinä tienaa paremmin”

Olga-mummo synnytti 14 lasta, joista täysi-ikäisiksi kasvoi kymmenen. Näistä kaikista tuli maanviljelijöitä, emäntiä, muurareita, leipureita ja puuseppiä.

Äitini Fanny Sylvi Aleksandra syntyi 1889 Kallen ja Emman ensimmäiseksi lapseksi. Äidin vanhemmat olivat pientilallisia ja vaari oli myös kirvesmies. Äitini kävi neljä luokkaa kansakoulua. Koulun päästötodistus oli 9,63.

Kasper Brynolf Tammela ja Fanny Sylvia Aleksandra Sevón (Vuorinen). Kihlajaiset 19.02.1920.

Koulun opettaja meni Sylvian kotiin ja kehotti vanhempia lähettämään tytär seminaariin. Kalle-isä tokaisi ”Pyykkärinä tienaa paremmin”. Siihen jäi älykkään tytön opiskeluhaaveet.

Äidin nuorin veli syntyi 1912 ja hän kävi jo koko kansakoulun ja äitini rahoittamana yhteiskoulun. Hän meni armeijan leipiin ja haavoittui talvisodassa majurina. Äitini lähetettiin piikatyöksi 1914 Huittisiin sivistyneeseen Lohen perheeseen. Eero-enon synnyttyä alkoi ensimmäinen maailmansota 1913. Muut äidin siskot ja veljet olivat käsityöläisiä, paitsi Eero-eno.

Isän vanhin sisko Fiina lähti vuosituhannen vaihteen jälkeen siirtolaiseksi Yhdysvaltoihin, koska ei tullut toimeen isänsä kanssa. Hän oli vielä jyrkempi uskonasioissa kuin isänsä. Hän perusti uudessa kotimaassaan uuden lahkon ja teetti oman kirkon. Isän nuorin veli Lauri Oiva Lahja (syntynyt 1898) lähti Brasilian Penedoon paratiisia rakentamaan 1932. Hän oli vegetaari.

Kasper lähti Helsinkiin 1910 puusepän oppiin. Lähtöä kiirehti kyllä ensirakkauden loppuminen vaikka mielitietty odotti lasta. Naapurien epäsupu esti tämän lemmen. Potra poika Tuomas Ketola syntyi seuraavana vuonna.

Kasper palasi Helsingistä puuseppämestarina, joka antoi oikeuden käyttää liivipukua ja kravattia. Tämä oli työsekä vapaa-ajanasu tai vapaa-ajan asu oli pyjama, koska hän ei voinut olla tekemättä jotain, kun hän oli hereillä, paitsi sunnuntaina. Samana vuonna, kun äitini lähti piikomaan, niin isäni meni hakemaan lisäsivistystä kansanopistosta.

Palattuaan vähän sivistyneempänä hän osti Öykkäri-nimisen tilan. Hän osti lisämaita ja tilan nimeksi tuli Öykkäri-Tammela vuonna 1916. Se ”periytyi suvussa” Lauri-serkkuni perilliset omistavat sen nyt.

Sylvia oli pikkunätti tyttö. Lohen naapurissa asui varakas vanha pläkkiseppä leski. Hän iski silmänsä äitiini. Hänelä oli jo kolme vanhempaa lasta kuin äitini. En tiedä miten asiat etenivät, mutta äitini vihittiin Adalbert Sevónin kanssa 1916 marraskuun kahdeksantena päivänä Huittisissa. Tarkemmin katsottuna Adalbert oli vanhempi kuin Sylvian oma isä. Kiire oli vihille, koska tyttö Alma Sylvia syntyi 15.01.1917.

Olen tutkinut vaimoni Hilkan sukuja ja sama naisten tasaa-arvottomuus oli sielläkin nähtävissä. Piikatytyllä ei ollut koirankaan arvoa, kun isäntä tuli aitan oven taakse ja huusi: ”Jos en pääse aittahan rakastelemahan, saat lähteä maantietä kiertämähän”.

Joka suvussa on luurankoja komerossa. Minä sain kuulaa enoltani äidin kohtalon lähes nelikymppisenä. Perustettuani Tammelan sukuseuran 1987, silloin kömpi vasta veljeni Tuomas komerostaan esiin. Tämän jälkeen olen tarkistanut asiat ja mitä nyt kerron luulen komeroiden olevan jo tyhjiä.

Kasper rakentaa samana vuonna tilalleen päärakennuksen viisi huonetta ja keittiön. Hän aloitti samanaikaisesti rakentaa taloja Kokemäenjoen rantaan, kylän keskustaan. Nykyäänkin on vielä pystyssä isän tekemiä taloja Tammelantien varrella.

Suomi itsenäistyy 6.12.1917

Seuraavana vuonna Suomessa alkoi sota, sille ei vielä ole keksitty yhtä nimeä. Tässä sodassa suomalaiset tappelivat keskenään. Isäni oli suojeluskuntalainen, mutta Sevon oli punakaartin pikkupojo. Aluksi Kasperin puoli oli häviöllä ja joutui pilleselemään Kokemäen talojen peruskivien takana. Sotaonni kääntyi ja Sevon joutui vaimoineen ja lapsineen lähtemään karkumatkalle. Lapsi Alma Sylvia kuolee helmikuussa kurkkumätään äitinsä syliin Hollolan metsissä.

Molemmat vangitaan ja Adalbert ammutaan Sylvian silmien edessä Hämeenlinnassa. Toukokuussa äiti viedään ammuttavaksi Hennalaan. Kokemäkeläiset lähettivät adressin tuomiokunnalle ja se pelasti Fanny Sylvian hengen. Vankilasta hän vapautuu kesäkuun alussa ja todetaan syyttömäksi syyskuun lopussa.

Äitini perii puolet rikkaan miehensä omaisuudesta ja lähtee Tampereelle talouskouluun. Kiitettävien arvosanojen valmistuneena hän palaa Kokemäelle ostamaan taloa ja perustamaan täyshoitola. Hän ostaa talon Kasper Tammelta, joka oli juuri perustanut Tammelan huonekalutehtaan. Isäni oli tosi huono kauppamies, mutta tällä kertaa hän sai lottopotin. Hän myi ensin talon ja sitten hän nai fiksun ja tarmokkaan omistajan taloineen päivineen.

Kihlat ostettiin 19.2.1920

Äitini rahoitti perimillään rahoilla Eero-enon koulutuksen. Tämän ansiosta sukuun tuli ensimmäinen akateemisesti sivistynyt.

Olga-mummon veli kylläkin oli pappi Tamminen ja Lempäälän kirkkoherra. Tähän aikaan maaseudulla ei kunnioitettu muuta työtä kuin missä tuli käteensä käteen ja hiki lensi. Muut olivat herran kekkaleita. Edellä kerrotusta äidin kokemuksesta johtuen, äitini motto oli ”Ryssä on ryssä ja kommunisti on kommunisti vaikka sen voissa paistaisi”.

Kasper vei Sylviaksi muuttuneen Fanny Sylvia Aleksandra Sevonin (Vuorinen) vihille 30.03.1920. Isä oli joutunut myymään maatilan, koska kaikki taloudenhoitajat halusivat Tammelan lakanan alle.

Huonekalujen valmistus kannatti ja isän Helsingin ajan suhteiden avulla kysyntää oli hyvin valmistetuille kaapistoille ja muille kaluille. Tammelan Huonekalutehdas kilpaili Asko Avoniuksen kanssa Suomen markkinoista.

Jos kalut menivät kaupaksi, niin kerittiin sitä lapsenkin tekoon. Melkein lapsi ja vuosi. Jo vuonna 1926 oli heillä neljä lasta. Terttu, Kauko, Lea ja Anja. Tehdas paloi ja kahden kuukauden vanhan Anjan isä pelasti viime tingassa tehtaan yläkerran asunnosta. Tehdas oli vakuuttamaton. Se paloi maan tasalle varastoineen päivineen.

Yrittäjäyys ei loppunut tähän katastrofiin, vaan otettiin suuret lainat ja rakennettiin uusi tehdas ja erillinen asunto. Pari vuotta sujui taas hyvin ja syntyi Rakel-tytär. Silloin tuli lama Amerikasta aina Suomeen asti. Vuonna 1931 Tammelan Huonekalutehtaalla pidettiin konkurssihuutokauppa. Siinä meni kaikki omat sekä varastetut perintöineen kaikkineen. Isä jäi sisaruksilleen velkaa, josta vielä huomautettiin minullekin seitsemänkymmentä vuotta myöhemmin.

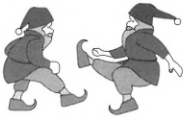
Vain käsityökalut jäivät käteen

Moni olisi ottanut pullon käteen ja ottanut pitkän putken, mutta isäni oli aikaisemmin luvannut rakastetulleen, että Sylvian muodot ovat parempi pitää käsissä kuin viinapullo.

Tammelan huonekalutehdas oli sisustanut 16 apteekkia. Yhden viimeisistä Parkanoon. Kieltolain aikaan isällä oli

Uusi huonekalutehdas vuonna 1927.

sopimus: Kun apteekinkalustot luovutetaan niin isä sai 5 litran pirttureseptin. Kun Kokemäen raitilla näkyi hilpeitä miehiä tiedettiin KBT:n saaneen apteekin valmiiksi.

Seitsemän henkinen perhe mietti, minne mennä haavojaan nuolemaan. Tarpeeksi kauas, ettei ilkunta kuuluisi. Silloin KBT:lle muistui mieleen Parkano, ja apteekkari Blomgvist sekä kirjoitus Satakunnan Kansassa: ”Haapamäeltä Parkanon kautta Poriin tehdään uusi rautatie”. Ei kun menoksi.

Unettomina öinä oli saatu aikaan uuden lapsen elämä, siis kasvua oli jo jossakin mielessä tulevaisuudessa. Muutettiin Parkanoon Laineen pieneen taloon torin viereen. Isosta omakotitalosta muutto tuntemattomaan kylmään pikku torppaan, missä tilat oli jaettava kodin ja työhuoneen välillä. Muutto tapahtui pahimpaan pakkaskautteen 19.02.1931.

Parkanossa ei tulisi vastaan siskoja, serkkuja tai pikkuserkkuja niin kuin paikkakuntalaisilla. Talossa ei ollut saunaa ja siksi äiti meni kysymään naapuri Kainulaiselta, pääsisikö saunaan korvausta vastaan. Naapuri tokaisi. ”Ei, kivet kuluu”! Silloin äiti päätti, jos meillä on joskus sauna niin sinne pääsee kaikki, jotka saunaa tarvitsevat. Kiviniemen Laina ja Kauko kävivät meillä saunassa heidän muutettuaan Parkanoon.

Köyhiä kuin kirkonrotat

Siitä se taas alkoi alusta tämän perheen uusi elämä. Myöhemmin saman vuonna alkoi toinenkin uusi elämä, syntyi Sirkka Sinikka. Me Tammelat olivat tällöin köyhät kuin kirkon rotat. Oli puutetta kaikesta muusta kuin työn teosta, mutta sehän oli kaikkein tärkeintä elämässä Tammelan perheessä.

Kaksi työhullua, kekseliästä ihmistä rakensi uuterasti uutta tulevaisuutta. Kasper teki huonekaluja, Sylvia auttoi miestään ja kehitti muuta bisnestä. Toripäivänä talouskoulun käynyt piti toriruokalaa. Puskaradio mainosti, että kirkolla joku kummallista murretta puhuva perhe tekee kestäviä ja mallikkaita huonekaluja. Apteekkari mainosti omalle seurapiirilleen Tammelan tekemiä apteekin kalusteita.

Kohta kunnanlääkäri Soimajärvi teetätti ruokasalin kaluston. Säästöpankin johtaja Tuisku tarvitsi pankkiinsa tiskin pätkeä ja omaan kotiinsa huonekaluja. Kopin johtaja Toini Alanen tunsu kemiansa pelaavan Sylvian kanssa.

Sylvia oli usein kirjoittamassa vekseliin poikittain nimeään, koska KBT:n nimi ei kelvannut, hän oli varaton. Vekselivetoinen, yrityshaluinen perhe alkoi nousta syvimmästä köyhyydestä. Terttu meni kauppa-apulaiseksi, Kauko auttoi isää, Lea piikoi ja pienimmät olivat äidin apuna.

Vuonna 1933 ostettiin Virranhaaralta ojanpohjaa, tontin nimi oli Ontto ja rakennettiin paljon perheessä puhuttu pikkukämpä.

Se oli varmaan ”ihanaa aikaa”, kun sitä muistellaan vieläkin. Samana vuonna meillä oli jo äidin kaksi veljeä auttamassa kiireisinä aikoina. Ensimmäinen vieras työntekijä Toivo Pajunen tuli taloon elokuussa ja sai palkkaa kuussa 150 markkaa. Myöhemmin Pajusia oli ainakin kolme yhtä aikaa verstaalla töissä. Puhelinkin hankittiin ja numero oli 75. (Nyt hienosti 35834481175).

Pikkukämpä oli pikkukämpä. Makuuvaatteet laitettiin ulos pressun alle päiväksi ja illalla tuotiin kohmeiset vaatteet sisään. Mutta kämpä ei ollut kauan kämppänä. Parin vuoden kuluttua aloitettiin laajennukset. Kun oli markka ylimääräistä, niin otettiin parin markan vekseli. KBT teki eläessään kaksikymmentäneljä laajennusta kaiken kaikkiaan Ontto-tilallaan. Vuonna 1938 puolet päättalon kivijalasta oli saanut kolmikerroksisen talon harteilleen ja pikkukämpä oli pidentynyt 15 metrillä. Äiti oli ostanut Kiviniemen Lainalta hienon kahvikaluston, että voi tarjota paremmista kupeista kahvia iltaseuroissa, missä seuroja piti kirkkoherra Koivukoski. Tämä vaurastuminen aiheutti tietysti kateutta. Ihmiset eivät tienneet ve-loista mitään.

Vielä, kun tammelalaiset marisivat, että mitä me köyhät. Joskus he varmaan näyttivät kuitenkin siltä ”Me ollaan meiltä ja muut ovat meidän krannista”.

Äiti käänsi vanhoja vaatteita ja ompeli itse vaatteet perheelleen. Kun Terttu ja Kauko olivat kouluiässä, ei perheellä ollut mitään mahdollisuuksia heitä kouluttaa. Mutta sinnikäs Lea luki Kankaanpäässä keskikoulun 2,5 vuodessa ja pääsi seminaariin.

Terttu rintamalotaksi, Kauko SS-mieheksi

Vuonna 1939 alkoi talvisota. Terttu lähti rintamalotaksi, Kauko seurasi sisartaan rintamalle tammikuussa 17 vuo-

Kasper Tammela suojeluskunnassa.

den vanhana. Kauko lähti ensimmäisessä joukossa SS-mieheksi. Koulutusjakson päätteeksi Kauko pääsi tervehtimään Aatua kädestä. Haavoittui lievästi käteen Nieprilä. Sota jätti muuten häneen pahempia jälkiä. Sormen puuttuminen hankaloitti Nort Staten vetämistä, sitä kului vain kaksi askia.

Lea oli radistilottana ja pikku sisaret olivat pikku lottia. Isä oli aseman alueen suojelumiehiä. Tietysti äiti hääri lottana Päivölän mäellä. Jatkosodan aikana on otettu kuva jossa on kolme lottaa, kolme pikkulottaa, yksi SS-mies ja Hitler-partainen vanhempi herrasmies. Ensimmäisellä kerralla, kun äiti meni lottien kokoukseen niin Hellan ”Nyppy” lähti pois äidin vierestä ja sanoi, ettei hän istu ”köyhien ja tuntemattomien muukalaisten kanssa”. Kuvassa oli perhe, joka oli tehnyt konkurssin 10 vuotta aikaisemmin.

Äitini oli hyvin sosiaalinen. Meillä oli Jokiniityn tila, mihin isä rakennutti kaksikerroksisen talon, jossa oli kolme huoneistoa ja hellahuone. Hellahuoneessa asuivat ”asunnottomat” ilmaiseksi. Ensimmäisenä asui hieroja Syrjäsen Sandra.

Sandran jälkeen siinä asui aatelinen, Parkanon Paroonin tytär, vapaaherratar Eleonora Nooni Wrede. Hänellä oli yhteen aikaan 14 kissaa. Hän kasvatti etanoita serkuilleen Anjalan kartanoon. Hän sai vastalahjaksi sianporseen, jonka nimi oli Pelle. Pelleellä oli joka kuukausi syntymäpäivät ja Nooni teki sialleen kakun. En tiedä millainen kakku oli, koska Nooni ei osannut tehdä yhtään mitään. Muita holhokkeja olivat luodantekijä Liukosen Olga ja lähinaapuri Nästin Liisa. Liisa oli vakituinen jouluaaton vieraamme.

Kaikki kerjäläiset poikkisivat huonekalukauppaan, taiteilija Onni Oja kerran rahapulassa myi äidille taulun.

Hänellä oli vakituinen ihailija ”Viulunsoittaja katolla”. Hän oli vanhahko mies, joka kulki ainakin keskustassa kainalosauvoin. Haju tuli edellä ja mies perässä. Hän ma joittui meillä saunaan. Kerran me pesimme Rinteen Han-

Perhekuva 1945 Takana Lea, Kauko, Raakel, Terttu ja Anja. Edessä Kasper, Sirkka, Kari ja Sylvia.

Toripäivät 1955. Torin vieressä Laineen talo minne Tammelat muuttivat vuonna 1931, se vain oli puolta pienempi kuin kuvassa. Edessä Onttotilasta kuva. Kuvasta puuttuu Kasperin 24 :s laajennus.

nun kanssa koko miehen. Kiitokset hän antoi soittamalla viulullaan Minä soitan Sinulle illalla. Äiti kuunteli sen parvekkeella kuin kuningatar.

”Yksi setä ja viisi tättiä”

Ensimmäinen maailmansota suomensotineen, konkursi ja toinen maailman sota vaikuttivat merkittävästi Tammelan perheeseen ja sitä kautta lasten kouluttamiseen. Ei ollut keskikouluja lähellä ja varsinkin rahasta oli puute. Sota oli tehnyt paljon orpoja. Tammelan sisarukset halusivat adoptoida vielä yhden siskon perheeseen. Vanhemmat ajattelivat olla omavaraisia ja siksi synnyin minä Kari Benjamin 19.02.1943. Kolmannen kerran sama merkittävä päivämäärä.

Minä kasvoin mummun ja vaarin kanssa. Minulla oli ”yksi setä ja viisi tättiä” 23-12 vuotta minua vanhempia. Syntymäni jälkeen äitini oli hyvin sairaanlainen. Jouduin joskus yöllä hakemaan tohtori Soimajärven kotikäynnille. Kerran hän määräsi terveelle isälleni reseptin: ”Tee Karille oma huone neljanteen kerrokseen, perkele.” ”Totta jumalauta teenkin” vastasi isäni. Nukuin vielä kolmetoistavuotiaana äidin ja isän kanssa samassa huoneessa. Tikan Anni hoiti pienemmät vaivat, mikä harmitti terveyssisar Sirkka-siskoani.

Nyt oli jo Karjalasta siirretty yhteiskoulu Parkanossa, missä Rakel, Sirkka ja minä kävimme koulua enemmän ja vähemmän menestyksellisesti. Rakel luki ylioppilaaksi Kankaanpään lukiossa.

Vuosi 1953 oli merkittävä ja värikäs vuosi. Suomeen tuli rakennuslaki, josta KBT ei tiennyt mitään. Hän teki suurimman investointinsa, kolmikerroksisen tiilisen tehdasrakennuksen. Perustuksia kun kaivettiin niin kunnanrakennustarkastaja tuli kysymään, mitähän tähän tehdään. Isä näytti piirustukset ja tarkastaja sanoi: ”Ei ilman lu-

paa”. KBT ei ymmärtänyt, ettei omalle maalleen saanut rakentaa luvatta. Rakennus oli kolme kuukautta tyhjänä valmiina, ennen kuin kaikkien valitukset oli hylätty ja ostettu Virranhaaralta muutama aari kallista maata.

Tammelaan ostettiin ensimmäinen henkilöauto 1956 ja Virseenin pirtti keskeltä keskustaa siirrettiin mökiksi Aurejärven rannalle. Nyt havaittiin jo ensimmäisiä viitteitä siitä, että sukupolven vaihdos pitäisi tehdä. Isä vielä piirteli ja monisti omatekoisella monistuslaatikolla piirustuksia. Lasikantiseen puulaatikkoon pantiin läpinäkyvä piirretty paperi ja sen alle kopiopaperi. Pieneen kuppiin pantiin ammoniakkaa. Isä otti taskunauriin esiin ja katsoi aurinkoon, otti suojan pois ja katsoi valotusajan kellostaan.

Isällä oli patenttihakemuksia pyörivästä kulmakaapista, leivän leikkuuritulästä sekä pyörivästä pöydästä. Pyörivästä patenttihakue kesti viisi vuotta ja vastaus oli kielteinen, Kiinassa oli melkein samanlainen. Havaitsin sen yhtäläisyyden itse vieraillessani Kaakkois-Aasiassa. Patentti olisi pitänyt hyväksyä. Isän pöytä oli kehittyneempi. Pyörivä taso saatiin samaan tasoon kuin ulkokaari eli siitä tuli normaali pyöreä pöytä.

Kolmannen polven Tammelalaiset

Terttu oli kauppias ja Kauko oli myös yrittäjä, Parkanon Puutyö. Lea luki melkein maisteriksi alanaan uskonnonopetus. Anja hoiti kotiasioita ja varsinkin maanviljelystä. Isä raivasi puutarhatilan joki haarooseen, miltä paikalta Parkano on saanut nimensä. Siellä navetassa oli kaksi onnellista lehmää, jotka söivät ensimmäisinä Parkanossa AIV-rehua. Raakel luki farmaseutiksi sekä luokanopettajaksi Helsingin yliopistossa.

Sirkka valmistui sairaanhoitaja/terveyssisareksi ja oli kantavia voimia Parkanon huonekaluliikkeessä, mutta muutti sitten Tampereelle Ensikodin johtajaksi. Minä luin pari kertaa kerraten yhteiskoulun kuusi luokkaa. Olin vakituinen rehtori Yrjö Uotilan keskustelukaveri. Hänelä oli ollut varmaankin Karjalassa samanlaisia kultaisia oppilaita. Hän oli jo kalju Parkanoon tullessaan. Pääsin Kajaaniin seminaariin ja Lahteen teknilliseen opistoon. Armeija teki miehen minusta ja ajattelin ruveta jatamaan perheyrittäystä, vaikka teininä päätin olevani kaukana puunlastuista.

Valmistuin 30.04.1967 insinööriksi ja palasin kotiin palavalla innolla uusi tehtaan lay out mukanani. Minulla oli rekkamiehen kortti, siksi sain kuorma-auton avaimet käteeni.

Maanantaina oli jo ensimmäinen kalukuorma Fordin lavalla. Pari kuukautta tein tätä työtä ja kysyin äidiltäni koulutusta vastaavaa hommaa. Äiti kysyi ”Osaatko Sinä muuta tehdä kuin autoa ajaa”. Suutuin ja lähdin Lahteen, tyttöystäväkin oli siellä valmiina. Olin oikeassa paikassa oikeaan aikaan ja olin kahden viikon kuluttua toimitusjohtaja suuremmassa tehtaassa kuin mitä oli Parkanon Huonekaluliike.

Ecuadoriin rakentamani vaneritehdas oli Los Colorados intiaanien reservaatissa. Kuningas, kuningatar ja prinssessa olivat tehtaan vihkiäisissä.

Vuonna 1969 äitini oli tullut siihen tulokseen, että sukupolven vaihdos pitää tehdä. Pitkänäperjantaina oli yhtiön perustava kokous = paljon melua tyhjistä. Se jäi siihen. Seuraavana päivänä äiti halvaantui vakavasti. Liike pantiin myyntiin, mutta ostajia ei ilmaantunut. Sirkka ja Anja ostivat liikkeen ja jatkoivat vanhempain perinteitä. Liikettä laajennettiin ja vaurastuttiin. Heistäkin tuli yrittäjiä. Parhaimmillaan heillä oli kaksi sivuliikettä.

Maanläheisiä ja maahenkisiä, vaan ei maanviljelijöitä

Minä halusin myös edetä alalla, vaihdoin ensiksi työni Suomen suurimman lastulevytehtaan Sokopanin käyttöpäälliköksi. Sitten olin vetämässä uuden lastulevytehtaan Heinolaan. Sieltä minut kutsuttiin Koskisen lastulevytehtaan projektijohtajaksi ja myöhemmin tehtaanjohtajaksi ja johtoryhmän jäseneksi. Välityönä suunnittelin ovi- ja puukenkätehtaan Tansaniaan.

Vuonna 1981 Raute Oy kutsui minut johtamaan vaneritehdasprojektia Ecuadoriin ja asuimme siellä viisi vuotta. Ennen lupautumistani työhöni kysyin perheeni mielipidettä. Vanhin poikani Kimmo kysyi: ”Isä hei, mitä minä saan, kun lähdän mukaasi”? Vastasin ”Opit kieliä sujuvasti, näet eri kulttuureita joka avartaa maailmankäsitystäsi”. Pojan käsi nousi lähdön hyväksymisen merkiksi. Tähän aikaan oli jo uusi sukupolvi astumassa työelämään.

Tammelan seitsemästä sisaruksesta neljä haki avio puoliset eri puolilta Suomea, Pohjanmaalta, Satakunnasta sekä Hämeestä, kolmelle ei kelvannut kukaan. Terttu luovutti kaksi kauppaansa Rauman seudulla tytarelleen. Sirkkan sairastuttua Kai-Juha ja Ritva Tammela jatkoivat huonekaluliikettä. Sen huimaa kehitystä ei tarvitse parkanolaisille kertoa. Vielä muutettuaan pois Helsinkiin, hänen kokemustaan tarvitaan Parkanon Säästöpankissa.

Kirjailija Satu Salonen (Tammela) perusti miehensä kanssa Esmerk-yhtiön, jolla oli kolmetoista tytäryhtiötä ympäri maailmaa. Kari Pekka on tilintarkastusyhtiön toimitusjohtaja.

Raakelin lapset ovat maistereita, ekonomeja, insinöörejä. Yhdellä on kaksin kappalein akateemisia loppututkintoja. Toisella insinööriä on yritys. Hän kiertää ympäri maailmaa Nokian kouluttajana.

Ecuadorin jälkeen kiersin maailmaa konsulttina ja vuonna 1988 perustin Rautelle konepaja- ja myyntiyhtiöt Brasilian Curitibaan. 1995 perustin myyntiyhtiön Santiago de Chileen. Työkenttäni olivat kaikki maailman espanjaa ja portugalia puhuvat maat. Asuimme 12 vuotta perheeni kanssa Etelä-Amerikassa. Minun kaksi lastani ovat maistereita sekä tradenomi ja sisustusarkkitehti. Tämä sukupolvi on hakenut vielä kauempaa avio puolisonsa; Ruotsista, Norjasta, Uudesta-Seelannista. Seuraavassa polvessa on jopa ydintieteen tohtori.

122 vuodessa tämä sukuhaara on kansainvälistynyt ja saanut korkeakouluopetusta. Oman perheeni lapset puhuvat sujuvasti vähintään kolmea kieltä, pari jopa viittä kieltä. Kaksi poikaani tapaavat useammin toisensa Tokiossa kuin Suomessa. Minulla on 10 lastenlasta. Ikäjäristyksessä syntymäpaikat ovat Santiago de Chile, Lahti, Dubai, Lahti, Lontoo, Lahti, Lahti, Kokkola, Singapore ja Kokkola.

Olemme maanläheisiä ja maahenkisiä, mutta tästä haarasta ei löydy yhtään maanviljelijää.

Mielestäni tämä kertomus on lähes yhteneväinen Suomen historian kanssa.

Vanhin poikani ja minä olemme vierailleet yli kuudessa kymmenessä maassa ja hän on investointipankin Singaporen konttorin johtaja. Hän sai sen mitä kysyi. Kielitaidosta ja avartavasta maailmanmatkailusta kaikille lapsille on ollut paljon hyötyä urakehityksessä. Keskimääräinen poikani kutsuttiin Välimeren alueen myyntipäälliköksi. Esimies kuuli, että hän on asunut kymmenen vuotta Etelä-Amerikassa ja puhuu sujuvasti espanjaa ja portugalia. Hän sai myyntialueekseen sen maan osan. Nyt hänellä on myös Kaakkois-Aasia myyntialueena.

Matkailu opettaa ”maassa maan tavalla”. Tyttären perhe kutsuttiin Suomeen Haaga Heliaan, koska he tuntevat, miten markkinoida arabikulttuurin maihin. Nämä kaksi perheenjäsentä hallitsevat viittä kansainvälistä kieltä. Yrittäjäys ja uskaltaminen ottaa uusia haasteita pelottomasti ovat olleet meidän suomalaisten menestyksen tausta.

Ecuadorissa minulta kysyttiin. ”Kun suomalaiset ovat niin hyvin pärjänneet metsissään kovissa ja lumisissa maisemissa ja me täällä lämpimässä olemme kaikessa teitä jäljessä?” Vastasin: ”Pakkaset ja paksu lumikerros on tappaneet kaikki sairaat ja tyhmät.”

Kirjottu peitto

*Parkanon Pentin talosta, tehty Ikaalisissa.
Koko 130 / 185 cm*

Koko keskuksen täyttää suuri neliokasinen puu, jossa on kahdeksan eri tavoin tyylieltyä pyöreää kukkaa ja oksien päissä tasaleveitä, kaartuvia lehtiä. Täytekuvioiden on polvekeviivoja ja pieniä tähtiä, reunakoristeina vinoneliöjonoja palle-täytteineen. Kulmaneliöissä kukka-aihe, mustalla pohjalla hillityt kirjontavärit vaihtelevat eloisasti kukissa ja lehdistä; ne ovat: punainen, vaaleanpunainen, kellertävä, valkoinen ja harmah-tava. Peitto on ympäröity vihreällä iskuhupsulla.

(Kansallismuseo 7036:8.) (Lähde HP)

Jouluaatto Australiassa

Alisa Ala-Salomäki

Ensimmäistä kertaa elämässä tuli tilanne, ettei ollut jouluruokaa valmiina pöydässä. Äiti oli aikaisemmin aina valmistanut kaiken valmiiksi ja en pystynyt kuvittelemaan joulunviettoa ilman suomalaista jouluruokaa. Aloinkin valmistaa perunalaatikkoo.

Minä joulunvietossa Miia Luomalan (ostoskärryissä) kanssa.

Soitin ensimmäisen kerran äidille perunalaatikon valmistusohjeiden vuoksi. Äiti ei ensimmäiseen minuuttiin ymmärtänyt mitään puheestani, kun ei ollut kuullut moneen kuukauteen ääntäni. Oli kuitenkin aivan ihanaa kuulla äitiä ja serkkuakin ja oli tippa todella lähellä linssiä. Jouluaattona koti-ikävä vain paisui ja illan kirjoitin postikortteja kotiin ja lauloimme kaverin kanssa suomalaisia joululauluja. Joulupäivä oli Australiassa se "tärkeämpi" päivä ja silloin kokoonnuimme multikulttuurisesti ahvenanmaalaisten, suomalaisten, italialaisten, taiwanlaisten ja ranskalaisten kanssa. Olin todella iloinen, että meidän ahvenanmaalaiset kaverit kutsuivat meidätkin illalliselle, muuten olisimme voineet kutsua joulua todella surulliseksi, mutta ilta sujui hyvin kun söimme joka maan perinneruokia. Graavilohen, lihapullien ja perunalaatikon myötä olimme todella hyvällä mielellä. Australiassa oli tapana lähteä baariin juhlimaan joulupäivää, joten sinne mekin lopulta suuntasimme.

Ei ensimmäisenä olisi tullut mieleen viettää joulua ruotsinkielisten kanssa, tai baarissa, kun aluksi lähdin Australiaan. Oli hienoa saada samanhenkistä seuraa joulupäiväksi. Australiassa perinteisesti grillataan jouluruokaa ja vietetään joulua rannalla, koska kesä on kuumimillaan, mutta me sentään saimme ripauksen Suomea jouluumme. Joulunvietto ulkomailla ilman perhettä on raskas kokemus. Varsinkin meille aina samanlaista perinteikästä joulua viettäville suomalaisille, mutta hyvinhän se jälkeenpäin miettien meni. En kuitenkaan suosittele kokemusta kenellekkään. Joulukuulu viettää tärkeimpien ihmisten kanssa, vietti sitä kristillisesti tai ei. Joulukuulu on perheiden, läheisyyden ja yhdessä olon juhlaa.

Meidän jouluruokaamme, multikulttuurisia ystäviä.

Tätä minä aina pelkäsin

Minna Lautamäki

Ei ole ollut kovin mieltä ylentävää lojua kuukausikaupalla pimeässä ja kylmässä. Toisaalta, toimeettomana on riittänyt aikaa miettiä - ja muistella menneitä. Ai niin, on täällä märkääkin.

Karu kohtalo, moni varmasti ajattelee. Totta. Kauheinta on se, että tummaan ja hyttävään tyhjyyteen päätyminen ei tullut yllätyksenä. Monesti elämäni aikana olen sieluni silmin nähnyt otteen luis-kahtavan sillä seurauksella, että solahdan mustaan aukkoon ja vajoan tuntemattomaan syvyyteen.

Pelko on valahtanut jäykän varteni lävitse aina, kun minut on napattu matkaan harmaaksi kauhtuneen venevajan räystään alta. Lukemattomia kertoja vanerisen ahkion pohjalta olen kuunnellut jään paukahtelua allani ja arvuutellut, kuinka ankaraan räkkiin tällä kertaa päädyn.

Kauhu ja ahdistus huipentui aina hyttävän kylmien pakkasjaksojen aikana. Silloin meno äityi säälimättömän rajuksi, niin rajuksi, ettei ollut vaikea aistia paksujenkaan nahkarukkasten läpi kämmenistä sykkivää apinan raivoa. Fanaattista vimmaa säesti tahdikas ähellisyys, ja sydämen syke kiihtyi niin äkäiseksi, että sen saattoi kuulla. Kiihkeätempoinen ja yltiöpäinen ryskytys jatkui niin kauan, että itse menetin lopulta ajantajun. Helpotus koitti vasta, kun kolistelin takaisin kohti venevajaa ahkiossa, jossa seurana matkasivat muut tarvekalut. Esimäku tulevasta kohtalostani antoi reissu, jolloin sohjokauha ei ollutkaan enää paluumatkal-

la pulkan pohjalla. Kolhiintunut alumiininappo löysi tiensä pään lammen pohjasta siinä vaiheessa, kun katiska oli pudotettu, ja joku tökerö potkaisi avannon reunalle jätetyn onnettoman kauhan hyiseen reikään. Sinne se katosi, ja kotimatalla oltiin hiljaa ja hartaana koko muu porukka.

Viime aikoina veden alla on kelvannut, kun tarkenee paremmin. Auringonvalo ja lämpö tuntuvat tänne asti. Yläpuolella lipuvien soutuveneiden liplatus lupaa hyvää. Ollaan selvästi rantavesissä.

Mitäs nyt? Paljas jalkapohja painaa terävää kärkeäni pohjamutaan. Ääni kuuluu vaimeana veden läpi, mutta pinnistelemällä erotan kivuliaan porun. Verinoro värjää veden vaaleanpunaiseksi. Kuuluu tovi, kunnes iso koura ilmestyy kuin tyhjästä ja alkaa kauhoa mutaa. Käsi tarttuu varteeni ja nostaa pintaan.

- Jäätuura pentele löytyi pohjasta! Vaariltahan se putosi kevätjäillä avantoon.

Piirros A. Raevuori

Ystäväni Nooni-pröökynä

”Ei musta, eikä harmaa, mutta vähän tummempi, niinkuin Korko-Noonin pässi”

Leena Perälä

Parkanon paroonilla, laajalti tunnetulla aatelismiehellä, metsänhoitaja Gustaf Wredellä oli kolme lasta, kaksi tyttärtä ja poika, joista sisarukset Nooni ja Etta viettivät suuren osan elämästään Parkanossa. Vanhin tytär Sophia Matilda Eleonora, Nooni oli syntynyt Hyrynsalmella 28.8.1885.

Tutustuin näihin erikoisiin tyttäriin koulutyttönä 1940-luvun lopulla. Asuin äitini virkavuosina Parkanon kunnalliskodissa, jonka naapurustoon tutustuin nopeasti.

Tuoksuvan nyytin kanssa Korkomäkeen

Erikoinen ja lapsen silmin jännittävä paikka kylätien varressa oli Korkomäki, jossa tiesin paroonin tyttären asuvan. Luokkatoverini Aira tunsu perheen paremmin, koska hän kävi Korkomäessä silloin tällöin. Kerran kesällä, kun Aira oli viemässä jotain hyvälle tuoksuvaa nytyä Korkomäkeen, pääsin mukaan. Kylätielle asti kuului pihasta aikalainen mekastus; monenlaista kotkotusta ja kieuntaa. Kissoja, kanoja ja ankoja oli kaikkialla; jaloissa, puissa, rapuilla... Mieleni teki jäädä tien vieressä olevan turvallisen punaisen aitan suojiin. Rapuilta kuitenkin huudettiin iloisesti ja viitottiin meitä tulemaan sisälle. Kintereillämme tepastelevat ankat varmaan rakastivat letinauhojen punaisia rusetteja ja olivat siksi pelottavia. Sisälle päästyämme ei ihmetykselläni ollut rajoja. Eteiseen näkyi viereisestä huoneesta leveän sängyn kaunis, koristeellinen pääty kullattuine nuppeineen. Siellä kanoja istuskeli vierivieressä ja jätöksiä tippui. Kaikki lattiat oli peitetty sanomalehdillä ja eloisa emäntämme pyöri tämän kaiken värikkyuden keskellä. Katettu kahvipöytä oli taas maailma erikseen, koko ympäristölle ihmeellinen vastakohta. Kahvikupit olivat kuviolliset ja hyvin kauniit ja hauraat, aivan niinkuin Koi-vukosken pappilassa. Minun maailmassani arkinen kahvitarjottava oli pullapitkon siivuja, mutta täällä sain ensimmäisen kerran ihanan makuisia, kuohkeita, kellertäviä pikkupullia. Etta ja ankanmunat!

Paroonin tyttärillä oma sisäänkäynti

Syksyllä Nooni ja Etta muuttivat kunnalliskotiin. Heille kunnostettiin talon alakerrassa suuri ja valoisa, omalla sisäänkäynnillä varustettu huone, joten kuulin päi-

vittäistä keskustelua ”Paroonin tyttäristä”. He tuntuivat edelleen lapsen silmin jännittäviltä. Olin saanut luvan mennä koulupäivän jälkeen heitä tervehtimään. Koputin ovelle ja sain kutsun sisälle. Niiata niksautin ovelle. Tunsin kahvin tuoksun, Nooni tuli hymyilevänä luokseni ja vei kahvipöytänsä viereensä istumaan. Nämä mummelit tuntuivat jotenkin erilaisilta kuin talon muut asukkaat. He olivat kookkaampia, heillä oli pitkät, monikerroksiset hameet ja hartioilla kauniit, isot hartiahuivit. Nooni oli vaalea ja elehti vilkausti silmät iloisesti tuikkien. Etta oli tumma ja istui rauhallisesti paikallaan, eikä juurikaan puhunut mitään. Pöytä oli kauniisti katettu, kahvikupitkin olivat tutun näköiset. Ihmettelin suurta leivostarjotinta pöydällä. Suuren pöytäliinan alla vilkahtivat Etan pitkävartiset nappaskengät, kun taas Noonin klapsutti sisällä lyhytvartisilla kumisaappailla ja ikäänkuin läikkyi elämäniloa ympärilleen.

Ihmeellisestä laitteesta uskomatonta musiikkia

Juttelun alkuunkin pääsimme, kunnes huomasin vie-
reisellä pöydällä jotain ihmeellistä. Leivoksista viis!
Tuijotin mustaa neliskanttista laatikkoa, josta lähti
iso kiemurainen torvi ylöspäin. Kannen paikalla oli
musta, ohut, pyöreä levy. Sukkapuikon ja lusikan vä-
limuotoa muistuttava neula alkoi täristä ja ohut levy
pyöriä, kun Nooni iloisesti touhuten näpräili laitetta.
Samassa huoneeseen tulvahti ennenkuulumattoman kau-
nista musiikkia. Koululaulujen ja hengellisten laulu-
jen maailmaani loiskahtivat "Tonavan aallot" kaikkes-
sa kauneudessaan. "Kultaa ja hopeaa" helisi alakerran
hämärälle käytävälle. Olin lumoutunut! Noonin hymyi-
li rohkaisevasti, mutta Etta-neiti tarkkaili tilannetta vii-
leästi. Ystävytyeni Noonin-neidin kanssa oli syntynyt.
Laittehan oli gramofoni. Kannessa näin jännittävän kuvan
isosta, apteekkari Blomqvistin ruskea-valkoisesta istu-
vasta koirasta. Oranssin värisestä tekstistä tavasin vieras-
kieliset sanat HIS MASTERS VOICE. Noonin hersyi hert-
taisuutta ja selitti, että tässä onkin oikein mestarin ääni.

Miika-el-pässi Etan pajattavaksi

Molemmat sisarukset olivat hyvin eläinrakkaita, jo-
pa liiallisuusiin menevällä tavalla, kuten myöhem-
min sain todeta. Heillä oli mukanaan Etan lemmik-
ki, Miika-el-pässi, jonka naisten suruksi oli tyydyttä-
vän omaan, navetan läheisyydessä olevaan karsinaan.
Etta sairasteli ja Noonin oli aina menossa. Niinpä kunniateh-
täviini kuului taluttaa pässi päivittäin Etan hyviteltäväk-
si. Lyhyt matka oli usein hankala; milloin tyttö vei pässiä,
milloin pässi tyttöä. Aatelista kyytiä joka tapauksessa!
Noonilla ja minulla oli yhtäläisyyksiä, joista yksi oli leh-
mä. Voiko lempeämpää ja viisaampaa eläintä ollakaan!
Tosin vastalypsetystä, lämpimästä maidosta emme kum-
pikaan pitäneet.

Naapurin, Uudenvatusen Yrjö-isännällä oli Noonin leh-
märakkaudesta kylläkin omat ajatuksensa!

Karjatalouteen luonnollisesti kuuluvat teurastukset. Kor-
komäessä tämä tehtävä oli erityisen hankala. Isäntä sai
toisenkin kerran tehdä turhan reissun, koska kohtalonpäi-
väänään "sen silmät ovat niin ihanat ja se katsoo niin vii-
sasti..."

Noonin etanat kuuluivat perheeseen

Etanat, kissat, kanat ja ankat olivat ystävytemme kom-
pastuskiviä. Nämä taas olivat Koromäessä tiiviisti per-
heeseen kuuluvia, ja niitä oli p a l j o n.

Erityisesti etanat herättivät aikuisissa suorastaan inhoa,
mutta lasten uteliaisuus oili kyltymätön.

Kun kylätiellä alkoi kuulua "halstooppisaappaiden lohnu-
tusta" tiedettiin Noonin olevan liikkeellä ja muksut tien

Wreden suvun pitkäaikainen palvelija Pikku-Alina ja Noonin Koromäessä, kuva vuodelta 1954.

Kuvan omistaa Greta Lehtonen.

varteen. Hän kantoi usein käsivarrellaan kaalinlehteä ja
siinä oli suuria etanoita.

– Alunperin Ruotsin kuninkaallisesta linnasta, ja kun eta-
nat laittaa grammarin päälle, ne alkavat tanssia musiikin
tahtiin, kertoili Noonin silmät pyöreinä katseleville kylän
lapsille.

Tanskassa talousopissa ollut Etta osasi valmistaa etanois-
ta herkkuruokia, tiedettiin yleisesti ja kammoksuttiin ko-
ko ajatusta.

Noonin syntymäpäivillä kanoillekin leivoksia

Koromäestä myös myytiin kananpoikia. Kunnan maa-
tilallekin niitä oli ostettu. Erään kerran karjakko har-
mitteli Noonille, että lauman yksi kanoista (?) ei muni.
– Se ouvvoksuu, se ouvvoksuu, kyllä se kohta munnii, oli
Noonin hyväntuulinen vastaus.

Elokuisena Noonin syntymäpäivänä kanoilla oli juh-
laa; ne saivat syödäkseen aina laatikollisen leivoksia!
Wreden neidit eivät viihtyneet kauan kirkonkylältä sivus-
sa olevassa kunnalliskodissa, vaan muuttivat omille teil-
leen. Ystävytemme pääsi jäähtymään, mutta ei unohtu-
maan.

Linnankylän asukkaita 1920-luvulla

Aino Rimppi

Linnankylässä kukoisti ennen toista maailmansotaa pari kauppaa, toinen oli Niemisen kauppakeskus. Kauppakeskus toimi 20-luvulla, jo toisessa paikassaan Linnankylässä, nykyisen Vapaaseurakunnan omistamassa talossa, Mäntylän harjulla. Kauppias Nieminen rakennutti talon ja aloitti siinä kaupanteon 1911. Kun kauppias vuonna 1930 kuoli, loppui myös kaupanteko niin komeassa ja kyläläisille tärkeässä kauppakeskuksessa. Kauppakeskuksessa kyläläiset tapasivat toisiaan ja kertoivat omia ja kylän kuulumisia. Moni asia pääsi näin kiertoon. Kuulumiset olivat yhteisiä.

(Haastateltavana oli Elvi Mansikkaviita.)

Yhteinen valokuvakin otettiin vuonna 1925.

Kuvan takarivissä (vasemmalta) on Svante Pajulahdi - hänen äitinsä, Julia, puuttuu kuvasta. Svanten vieressä hattu kallellaan poseeraa Lauri Ojanen, kylän suutari. Kolmantena takarivissä seisoo Reino Ojanen, Laurin veli. Sitten ovat vuorossa Reino Järvinen – Järvisen Joonaan poika – ja Eino Lahtinen. Pienen välimatkan päässä, huivipäisen naisen oikealla puolella, Arvi Lahtinen, rakennusurakoitsija. Arvin oikealla puolella ovat Sulo Järvinen ja Mauri Koivuniemi, Mustinevan laidalta. Olkapäiden takana kurkistaa Aliina Rajamäki, kauppias Niemisen apulainen ja kauppiaan rouvan serkku. Aliinasta oikealla ovat Matti Kulmanen ja Jooseppi Välimäki, edessään poikansa Tauno. Miehistä oikealle, Joosepin takana, seisoo huivipäinen Hilja Koivuniemi, joka oli Mustinevalta kotoisin olevan Mauri

Koivuniemen vaimo. Koivuniemen pariskunnan sanotan olleen mukavia kansanihmisiä - antoivat kaikille lapsillekin kahvia, vaikka vanhemmat olisivat kieltäneet. Lapset tietysti tykkäsivät. Sitten ovat vuorossa Hilja Suurinemi ja Kaisa Salminen sekä kaksi tunnistamatonta naista. Keskirivissä (vasemmalta) poseeraa Ojasen neljä pojankölviä. Poikien oikealla puolella seisoo huivipäinen, aikaansaapa Helmi Simonen, joka teki paljon käsitöitä ja piti kokouksia. Kokouksiin osallistui kylän emäntiä, mm. Kauppilan Amalia, Mäntylän Ainu, Pajulahden Sanni, Kasken Tilda ja Niemisen Aino. Helmin edessään seisoo Valto-poka ja hänen oikealla puolellaan istuu aviomies Matti Simonen, sylissään pieni Tarmo. Helmillä ja Matilla oli kaikkiaan viisi lasta, joista yksi kuoli varhain. Helmi ja Matti tunnettiin kylällä hyvin ahkerina ihmisinä. Matin oikealla puolella istuu Aliina Välimäki, syntyisin Lahtinen ja Jooseppi Välimäen vaimo. Eturivissä (vasemmalta) istuu Martta Simonen, josta aikuisena tuli Parkanon puhelinkeskuksen hoitaja. Keskus sijaitsi Roihan talon vieressä, nykyisen Musiikkiopiston takana. Martan oikealla puolella istuu kaksi Mäntylän tytärtä, Rauha ja Lyyli. Lyylistä oikealla istuvat Rauni, Elli ja Helvi Nieminen. Helvin olkapään takana istuu Jenny Kallioniemi. Aikuinen nainen on Lilja Helle, sylissään pieni Hellä. Sitten ovat Siiri Haukkaluoma, sylissään pieni Aira – aviomies Jussi kuvasta puuttuu. Heistä oikealle Manta Haukkaluoma ja Manton takana Salli Koivuniemi. Äärimmäisenä oikealla istuvat lienevät Simosen tyttäriä.

Joulu ja hiljaisuus

*Vieno tuuli ja pohjantähti
talviyö ja kuutamo
kerran taivaalla välähti
kuin hiljainen pyyntö ja toivo*

*mistä joulumieli tulee
oma kirkko ja lapsi seimen
ja joulun kellot kuulee
joulun kellot nuo sydämen*

*lumi narskuu jalkojen alla
ja hiljaisuus tähtien
mieli lepää kuulemalla*

*Pyhän kuiskaus ja tunne rauhan
vain tuoksu kynttilöiden
taivaallisen helminauhan
loistokkuuden tähtivöiden*

*ja minä itse olen tässä
kiireessä pysähtyen
kuin näkemättä elämässä
varpusen ja joululyhteen*

*lumi narskuu jalkojen alla
ja hiljaisuus tähtien
mieli lepää kuulemalla*

-klasu2011-

Pakkasyö

Eila Niemenmaa

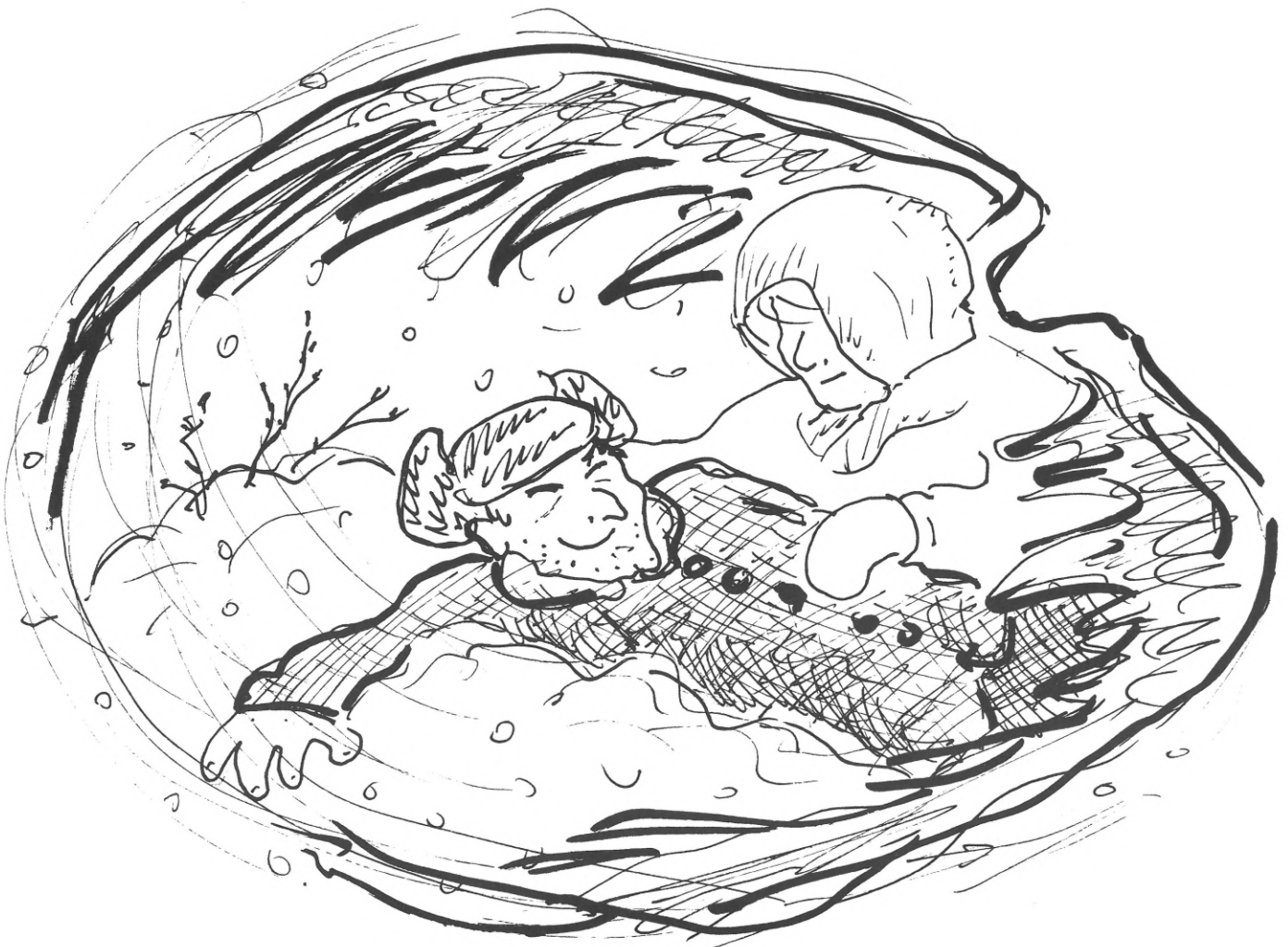
Taavetti istuu savuisessa kapakassa ja naukkailee tuopistaan viimeisiä väljähtyneitä pisaroita. Valomerkki on tullut jo aikoja sitten ja kapakka on tyhjentynyt. Vain Taavetti vielä istuu pöydässään, kyyhöttää nurkassaan kuin jokin kummajainen. Tupakansavu kiemurtelee harmaina, paksuina lonkeroina kohti kattoa.

Kalja loppuu, ja ukko vääntäytyy ylös tuolistaan. Päässä pyörii ja jalat eivät tahdo totella. Viimein hän pääsee naukakolle ja pukee päälleen kuluneen pomppansa ja vetää päähänsä vanhan karvareuhkansa. Kintaat putoavat lattialle, mutta sitä ei Taavetti huomaa sumuisilla silmillään. Hän avaa kapakan oven ja vetää sieraimiinsa kirpeän kylmää pakkasilmaa. Pitäisi tästä lähteä, päästä nukkumaan höyryt päästään.

Taavetti suunnistaa kotiin päin. Pakkanen on kiristynyt ja hipoo jo kahtakymmentä. Lumi narskahtelee mukavasti kenkien alla, ja Taavetista tuntuu lystiltä hoippuroida tietä pitkin puolelta toiselle. Tie on autio, luminen ura peltojen

välissä. Pian Taavetti jo kääntyy pienelle mökille vievälle polulle. Koivut seisovat suorina riveinä polun kummallakin pientareella. Ne ojentelevat huurteisia oksiaan ja pörhistelevät ylpeinä kimaltelevan lumipeitteen alla. Taavetti vain ei näe kaunista luontoa ympärillään. Hän renkuttelee jotain viisua ja hoipertelee edestakaisin. Täysikuu katselee hänen menoaan ihmeissään ja heittelee miehen tielle hopeisia raitoja.

Yhtäkkiä Taavetin saapas lipeää ja hän kellahtaa selälleen tien penkalle. Häntä naurattaa, tuntuu niin ihmeen hyvältä makailla pehmeässä lumessa. Tässä kun vähän aikaa lepään, jaksan kotiin asti. Taavetti katselee tummalle yötaivaalle ja näkee, miten tuhannet kirkkaat tähdet loistavat sen kaarevassa sinisenmustassa kupolissa. – Onpa kaunistaa, hän huokaa ja laittaa silmänsä kiinni. Hän nukahtaa siihen tien laitaan, kovaan pakkaseen ilman kintaita, nenä jo sinertäen. Pakkanen paukuttelee puissa ja hyytää vanhusta. Mutta sitä ei Taavetti huomaa, päissään kun on. Hän tuntee kehossaan vain ihanan lämmön ja pehmeuden.

Hetken perästä joku alkaa tuuppia ja kiskoa häntä käsis-
tä ja jaloista pystyyn. – Älä siinä nyt, anna Taavetin vä-
hän aikaa huilata. Mutta aina vain joku kiskoo ja marmat-
taa. – Siinä se makaa Taavetti pakkasessa. Kohta on pa-
leltunut. Herää ruoja, nouse senkin syntisäkki, ylös, ylös.
Ei auta äijän muu kuin yrittää jaloilleen. Mutta eivät kyl-
mät jalat tottele, vaan Taavetti rojahtaa ojan pohjalle. Ai-
kansa kekkuloituaan pääsee kuin pääseekin ylös ja istuu-
tuu naapurin Hilda-muorin potkukelkkaan. Muori työntää
Taavettia hiki päässä, ja pian ollaankin jo ukon mökin pi-
halla. Sisälle mökkiin Hilda taluttaa kylmettyneen äijänr-
ohjakkeen ja kiepauttaa hänet sängylle makuulle.

Taavetti vapisee kylmästä, siniset kädet tärisevät ja ham-
paat lyövät suussa loukkua. Hilda sytyttää hellaan tulen ja
marmattaa ja motkottaa taukoamatta. Pian pieneen pirt-
tiin jo leviää ihana lämpö, ja kahvin tuoksu hivelee Taa-
vetin nenää. Lämmittävä juoma sulattaa ukon, ja viinan
höyrytkin alkavat haihtua pötkeröisestä päästä. Kahvit
juotuaan Hilda kietoo huivin päähänsä ja lähtee mökki-
ään kohti kelkallaan reippaasti potkutellen.

Taavetti menee maata ja nukahtaa pian lämpöiseen sän-
kyynsä monen peiton alle. Aamulla hän herää eikä muis-
ta ensin mitään illan tapahtumista, mutta pikkuhiljaa asi-
at palautuvat mieleen. Miten hän nyt niin on pötkyröinyt
ja sinne tien penkalle meinannut nukkumaan jäädä. Nyt
olisi ukko jo jäänyt kuoliaaksi. Mitä ne lapsetkin olisi-
vat ajatelleet ja vaarin pikkuiset. Kai ne olisivat ajatelleet,
että sai vaari mitä oli ansainnutkin. Aina vain viinaa joi
ja humalassa toikkaroi. Ei siitä muuhun enää ollutkaan.

Näitä miettii ukko siinä istuessaan tupansa pöydän pääs-
sä. Pakkanen on hieman hellittänyt ja aurinko heittää val-
koiselle hangelle kylmiä, kirkkaita säteitään. Eteisen ik-
kunoiden jääkukat kimaltelevat auringossa kuin kullalla
sirotellut. Taavetti ei niitä huomaa ihailla, kun hän suun-
nistaa ulos. Portailta hän vielä palaa tupaan ja koluua het-
ken kaapillaan. Kahvipaketti kädessään hän porhaltaa pi-
halle. Hän suunnistaa naapurinsa vanhan Hilda-muorin tu-

valle. Pitäähän sitä nyt kahvipaketti viedä pelastajalleen.

Taavetti harppoo kohti Hiltan mökkiä. Hiukan vaari on
häpeissään, mutta ei auta, pakko on Hilda kohdata ja kiit-
tää avusta. Punatulkut hyppivät hangella. Niiden punaiset
mahat loistavat ja hehkuvat valkoisella lumella. Talvinen
maisema on kuin postikortti.

Onpa Hiltan tie luminen, voisi tien aurata kiitokseksi, Taa-
vetti mietiskelee, kun tulee Hiltan portaiden eteen. Mutta
mitä kummaa, portaillakin on paksut kinokset. Niissä ei
ole kukaan moneen päivään kulkenut. Viimeksi on lunta
satanut kaksi viikkoa sitten. Miten se Hilda?

Siinä Taavetti seisoo mökin rapuilla ja raapii päätään.
Mauri viereisestä maalaistalosta tulee tietä traktorillaan
ja pysähtyy nähdessään Taavetin. – Hildaako etsit? Se vie-
tiin vanhainkotiin jo kolme viikkoa sitten. Ei jalat enää
pitäneet. Onhan se jo vanhakin, vaikeaa se on yksin asus-
tella ja askareitaan hoitaa. Parempi siellä on vanhainko-
dissa, Mauri juttelee ja lähtee sitten jatkamaan puidenha-
kureissuaan.

Taavetti miettii asioita, ja ihmeellinen tunne valtaa hänen
mielensä. Oliko se viime yönä enkeli, joka hänet pelasti?
Paleltunut olisi vaari ilman pelastajaa. Hän katselee Hil-
tan lumista pihapiiriä. Loistavalla, koskemattomalla han-
gella on kuin suurten, kevyiden siipien sipaisuja. Taavetti
on ymmällään ja lähtee kotiin päin ajatuksissaan. Hän is-
tuu pirtissä ja miettii yön tapahtumia. Ja hän päättää, ettei
enää koskaan nauttisi viinan tippaa. Taavetista tulisi rai-
tis mies, joka pitäisi yhteyttä lapsiinsa ja lastenlapsiinsa.
Korjaisi sen, mitä oli rikkonut ja pyytäisi anteeksi niiltä,
joita oli satuttanut.

Ja niin Taavetti tekeekin. Hän viettää aikaa pienten las-
tenlapsiensa kanssa, pitää pienoisia polvellaan ja kertoo
heille tarinoita. Mutta kaikkein paras tarina on suojelu-
senkelistä, joka pelasti vaarin eräänä pakkasyönä. Sitä ei-
vät lapset koskaan lakkaa ihmeissään kuuntelemasta.

*Ulla Kuusisto osallistui
syksyllä perunannostotalkoihin,
jonka sato oli näin sydämellistä.*

Antoisa vierailu Parkanon kotiseutumuseossa

Maiju Viitaniemi (o.s. Rytilä) 21.7.2011

Kierrellessäni viime kesänä kotikonnuillani Parkanossa, päätin lähteä sukulaisten kanssa oikein joukolla kotiseutumuseoon. Emme tarvinneet opasta, koska joukossamme oli entinen Keskustan koulun rehtori Heikki Pentti. Hänhän teki pitkän päivätyön kerätessään viljamakasiiniin esineistöä rehtori Yrjö Uotilan ja nuoriso-ohjaaja Kalevi Kuukan tekemän keräyssuunnitelman mukaisesti 1950-luvulla. Opettaja Atte Kallioniemen 60 esineen kokoelma oli alku sille noin 1000 esineen kokoelmalle, joka kerättiin kuorma-autolla yhden kesän aikana. Hiitin talon emäntä Toini Pentti oli suurin yksityinen esineitten lahjoittaja. Hän lahjoitti muun muassa kotikutoisia naisten pukuja ja erilaisia talonpoikaisesineitä.

Heikki Pentti muistaa elävästi, miten Toini Pentti pesi pihamaallaan museoon siirrettävää reikätuolia ja auttoi tavaroiden kokoamisessa. Koottu tavara ei kauan ollut epämääräisenä varastona, vaan Heikki Pentti teki pian ensimmäisen kortiston tavaralle. Parkanon kaupunki on pitänyt huolta esinemuseostaan ja antanut vuosittain määrärahan sen hoitoon ja kustannuksiin.

Kellotapulien kivet riittivät viljamakasiiniinkin

Museorakennus sinänsä on jo nähtävyys. Kellotapulia varten louhittiin graniittia liian paljon, joten sitä riitti viljamakasiinin rakentamiseen ja kirkkomaan aidaksikin. Makasiini valmistui 1890.

Jykevien kiviseinien sisäpuolella on parkanolaisesta punahongasta salvotut seinähirret, jotka ovat aikaisemmin olleet viljalaareina. Vieläkin hirsien välistä kuulemma rapsahtelee jyviä. Lainajyvämakasiiniin tuotiin nälkävuosien opettamana siemenviljaa kaiken varalta varastoon. Kotiseutumuseoksi makasiini muuttui 1959, jolloin vietettiin suuret juhlat ja rakennus avattiin yleisölle.

Riiarinna kylpi puisessa ammeessa

Alakerran kierroksemme alkoi heti Parkanon Paroonin huoneesta, jossa on noin sata Gustaf Wredelle kuulunut-

ta esinettä. Luonnonväriä kävelysauvoja, ”kampurakepejä”, on melkoinen valikoima. Aluemetsänhoitajana toiminut parrakas aatelismies käytti aina kävelykeppiä, koska ”tellingit tahtoo pettää”.

Parooni oli ehdottanut kotinsa Korkomäen lähellä sijaitsevan rautatieaseman nimeksi ”Kampuraa”, mutta siitä tulikin Vatunen. Huoneessa on paroonin työpöytä, suvun kuvia, kunniamerkkejä, virsuja, kontteja, lääkelaukku ym. Kiinnitin huomioni suureen puusta tehtyyn ammeeseen. Oppaamme kertoi, että friiarinna oli kylpenyt siinä. Tuvassa ja kamareissa on hyvin esillä vanhat työkalut, koneet ja tarve-esineet. Kierroksen aikana kuulumme, miten ennen vanhaan maa muokattiin auralla ja risukarhilla, kylvö suoritettiin vakasta käsin viskoen ja ruoka nautittiin puulautaselta puulusikalla. Naisilta kehrääminen, pyykinpesu ja leipominen vei runsaasti aikaa entisajan välineillä. Jäin surkuttelemaan ketun kohtaloa näkemänsäni kypälälaudassa ja potilasta, jolta hammas poistettiin suurella avainta muistuttavalla raudalla vääntäen ”hammaslääkärissä”.

Päivölän esirippu löytyy yläkerrasta

Yläkerrassa seinää hallitsee taiteilija Germund Paaerin maalaama Akseli Gallen-Kallelan taulun jäljennös Sammon puolustus. Aiemmin maalaus toimi Päivölän esirippuna.

Seurakunta on lahjoittanut kotiseutumuseolle yli viisikymmentä esinettä, joista on koottu eteläpäätyyn pyöreäkarmisen ikkunan ympärille oma osasto. Huomiota herättivät mm. kirkon vanhat kruunut, kirkon penkki, apostolien kuvat, vanha kello, ruumisparit, harvinainen virsitynnyri sekä kellotapulien kullattu risti, jossa näkyi pallosalaman iskujen jälkiä.

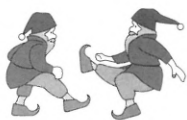
Yläkerrassa näimme myös suutari Hilja Mäkinen täydellisen työvälineistön, kokoelman pui-sia viljakappoja sekä pettuleivän tekoa valaisevan osaston. Lattialla makaava pitkä ruuhi herätti kysymyksiä. Opas kertoi, että ruuhi löytyi Parkanon Heinilammilta. Ikivanha ruuhi oli huuhtoutunut lähelle rantaa, josta Heikki Pentti oli sen avustajiensa kanssa kuljettanut museoon. Myös pieni Parkanon Paroonin ruuhi oli saanut

paikkansa museossa. Oppaamme kertoi tästä seuraavaa: ”Parooni omisti sembramäntyjä omilla Korkomäen maillaan. Ajattelimme kerran veljeni Veikon kanssa vähän vastavuoroisesti kujeilla naapurimme kanssa. Sembramäntysten siemenet olivat maukkaita kuin pähkinät ja söimme niitä usein. Kerran olimme keräämässä käpyjä. Veikko nousi puuhun pudottelemaan ja minä otin alhaalla maassa niitä vastaan. Parooni oli huomannut meidät ja lähtenyt kepin kanssa ajamaan meitä pois. Sanoin, että parooni tulee. Veikko vastasi: ”Niin näkyy - ei ole kiirettä!” Vasta kun parooni oli noin kymmenen metrin päässä, juoksimme Korkolahden rantaan, työnsimme paroonin ruuhan kaislikkoon ja saimme näin vähän lisäaikaa pakenemiselle. Kun parooni tuli sitten meille Kivelään, hän lauleli eikä ollut ollenkaan vihainen. Mielestäni parooni halusi tehdä jäykähkön parkanolaisen luonteen vapaammaksi ja yhteisöllisemmäksi omilla kujeillaan.”

Tarinoiden kera museoesineet aivan kuin heräsivät henkiin. Kiitos vielä oppaалlemme Heikki Pentille mieleenpainuvasta museovierailusta. Suosittelemme museokäyntejä muillekin, etenkin oppilasryhmille ja maaseudun elämänmenosta vieraantuneille. Museoon talletettu aineisto pitää meidät menneiden tapahtumien syrjässä kiinni. Heikki Pentti teki pitkän päivätyön kerätessään viljama-kasiiniin esineistöä rehtori Yrjö Uotilan ja nuoriso-ohjaaja Kalevi Kuukan tekemän keräyssuunnitelman mukaisesti 1950-luvulla.

Heikki Pentti istumassa kotiseutumuseon rappusilla heinäkuussa 2011.

Kiertokoulusta kansakouluun

Kauko Huhta

Marraskuun 23. päivänä 1920 eduskunta hyväksyi oppivelvollisuuslain ja siihen liittyvän kustannuslain. Lait astuivat voimaan elokuun 1. päivänä 1921.

Oppivelvollisuuslaki merkitsi valtavaa suurtaapahtumaa kansansivistyksemme historiassa. Tähän asti tavallisen kansan oppiminen oli ollut kirkon järjestämän kiertokoulun varassa.

Kihniön kunnassakin alettiin heti lain tultua voimaan 1.8.1921 valmistelemaan toimenpiteisiin. Kunta jaettiin seitsemään kansakoulupiiriin. Myös koulutoimen ohjesääntö hyväksyttiin. Ohjesääntö sisälsi kuitenkin sellaisia virheellisyyksiä, että kouluhallitus palautti sen uudelleen käsiteltäväksi. Vasta kolmannella kerralla uusitut ja valtuuston 26.5.1924 käsittelyssä hyväksymät ohjesäännöt saivat kouluhallituksen hyväksynnän. Piirijako toteutui siten, että Kihniön koulupiiri jäi pois ja tuli tilalle Jokikylän koulupiiri. Osa taloista siirtyi Kirkonkylän koulupiiriin.

Perustettuihin koulupiireihin suunniteltiin rakennettavaksi omat koulutalot seuraavalla aikataululla:

Kirkonkylän koulun lisärakennus 31.7.1928

Mäkikylän koulu 31.7.1931

Jokikylän koulu 31.7.1925

Ratikylän koulu 31.7.1927

Kankarin koulu 31.7.1929

Nerkoon koulu 31.7.1934

Lahdentaustan koulu 31.7.1936

Sotien jälkeen suurten ikäluokkien paisuttaessa koulujen oppilasmäärät yli laissa sallittujen luokkakokojen, perustettiin vielä Kihniönkylän ja Etelä-Nerkoon koulupiirit.

Jokaisella koululla piti olla myös johtokunnat, joiden tehtävät oli tarkoin laissa määritelty. Näihin tehtäviin kuului mm. määrätä ketkä oppilaat olivat oikeutettuja vaate- ja ruoka-avustuksiin. Kaikille kuuluvat ilmaiset ruokailut tulivat vasta myöhemmin ajankohtaisiksi.

Opettajain palkkauksesta mainittakoon seuraavaa: Koululaitoksen kustannuslain 6-13 § säädettyjen palkkaetujen lisäksi suorittaa kunta kullekin ylä- ja supistetun koulun opettajille Ruukita 4 hl, kauroja 2 hl, rahaa Smk 800,- sekä kalliinajan lisää Smk 400,-, viljeltyä maata 1 ha.

Kouluasiat olivat näin suurin piirtein järjestyksessä. Tosin vuonna -34 kunnan pyynnöstä järjestettiin vielä kiertokoulut joksikin aikaa Niskoksen ja Mäkikylän alueilla. Kerron tässä kirjoitelmassani oman kouluni Jokikylän vaiheista perustuen omiin ja vähän muidenkin muistikuviin. Ystäväni Kauno Vuorenpää kertoo omista opettajistaan Iida ja Iisak Riskusta: "Etenkin Iisak Risku oli hyvä kurinpitäjä. Se oli tarpeenkin, koska jatkokurssilaisetkin olivat melkein aikamiehiä, eivät mitään pyhäkoulupoikia. Voimistelutunnilla käytiin "pum-pum -sotaa" - aina kun löytyi "vihollinen", sanottiin pum-pum.

Joskus jatkosodan aikana majoittui metsätoissa oleva joukkue koululle. Jokikylän lotat valmistivat heille ruokaa kenttäkeittiöissä. Mieliinpainuva tapaus oli "luokka-

Kansakoulun kuva 1920-luvulta Anne Virnalan albumista.

retki”, joka tehtiin Linnankylän asemalta Kihniön asemalle. Olihan Pori-Haapamäki –rata juuri valmistunut. Takaisin tullessa nautittiin Riskulla virvokkeita.”

Olen kuullut, että Risku oli myös kova pellon raivaaja. Välitunnillakin hän saattoi olla peltoa raivaamassa. Nykyiset pellotkin koululla ovat hänen raivaamiaan, nykyisen kentän tilalla kasvoi perunaa. Näin hän oli uudisraivaajana niin maallisella kuin hengenkin saralla.

Meidän perheemme aikana opettajina toimivat Helena Varho ja Jaakko Valkonen. Varho oli innokas Martta ja lähetyspiirin vetäjä. Valkonen harrasti kukkien hoitoa, silloin koulun ympäristö loisti. Kylän suurtaapahtuma olivat äitienpäivät. Siinä opettajat olivat innolla mukana kyläläisten avustuksella. Mainittakoon, että tätä kirjoittaessani opettaja Varho elää vielä. Hän asuu Turussa, ikää 99

vuotta. Valkonen on haudattu kotipitäjäänsä Hankasalmelle.

Nykyaikana on paljon ollut esillä oikeus suvivorren veisaamisesta koulujen päättäjaisissä. Onneksi tuo oikeus on säilynyt. Mikä olikaan sen kauniimpaa kesän aloittamista, kuin tuo kauniin virren laulaminen. Silloin tuntui, että kesä vasta oli alkanut.

Toinen tämän veroinen oli joulujuhlassa laulettu ”Enkeli taivaan lausui näin”. Vuosikymmenet vaihtuvat, mutta tuo taivainen sointu säilyy ain. Suokoon Joulun Herra rauhaa tähän rauhattomaan maailmaan. Suokoon Hän viisautta päättäjille, että uskonnon opetus säilyisi kouluissa. Onhan kirkko aikanaan opettanut kansan lukemaankin. Jos näistä perusarvoista ja kristillisistä arvoista luovutaan, on kuin heittäisimme lapsen pesuveiden mukana pois.

Koululaiset 1946.

Äitienpäivät 1945.

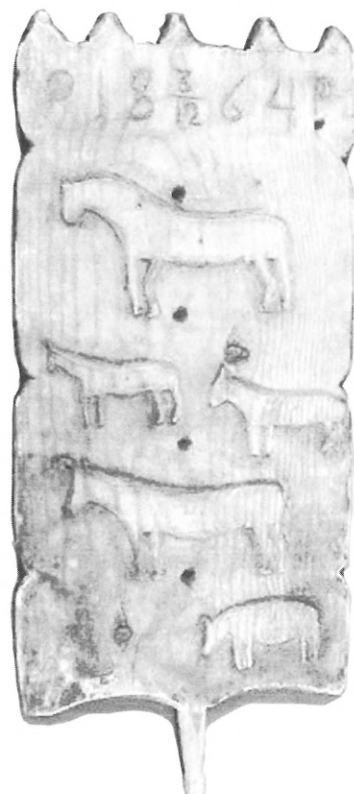
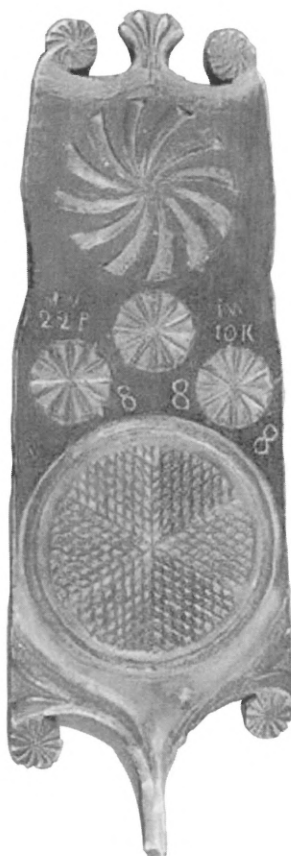
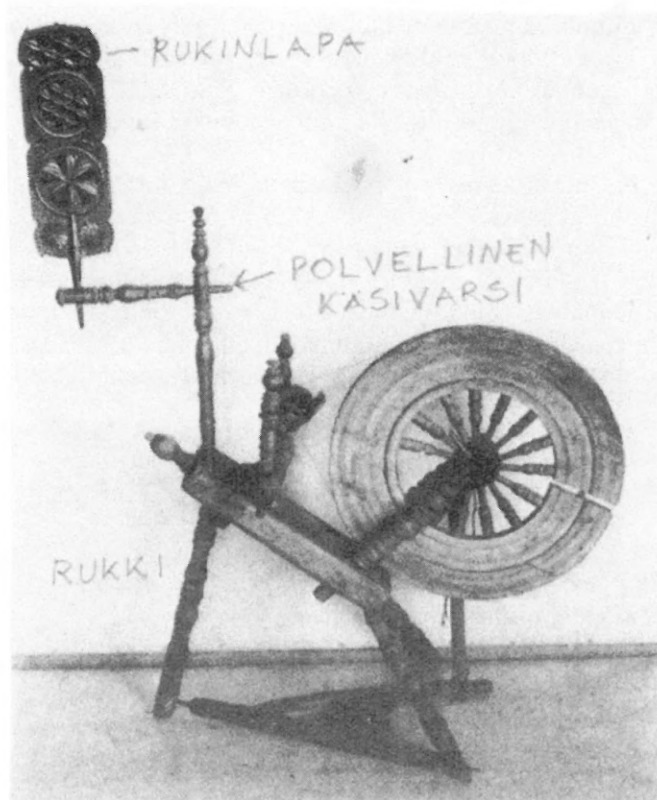
Rukinlapa ja mitä sillä tehdään

Ulla Kuusisto

Kysellessäni nuorisolta tietävätkö he mikä on rukinlapa, sain kaikilta vastaukseksi ”ei aavistustakaan”. Taitaa olla keski-ikäisiltäkin sana hukassa, ainakin se, mitä esineellä tehdään. Rukki-sanan ihmiset kyllä tuntevat, myös sanan kehruu.

Kehruutaidoton ei päässyt naimisiin

Ensimmäiset rukit tulivat Suomeen jo 1500-luvulla, mutta ne yleistyivät vasta 1700-luvulla. Vuoden 1752 palkollislakiluonnoksessa oli kohta, jonka mukaan kehruutaidotonta tyttöä ei saanut kuuluttaa avioliittoon. Nykysanakirja selittää: Rukinlapa on rukkiin kiinnitettävä lautamainen, usein leikkauksin koristeltu kuontalon pidin. Rukilla lankaa kehrättäessä kuontalo eli kuitunippu kiedottiin lautamaiseen pitimeen, rukinlapaan, jota varten rukissa oli sen penkkiin kiinnitettävä polvellinen käsivarsi.

Rukinlapa tunnettiin käyttöesineenä kautta maan. Pohjanmaalla ja Ahvenanmaalla rukinlavoista kehittyi kansantaiteemme yksilöllisimpiä ja kauneimpia tuotteita. Parhaiten rukinlapojen tekemiseen on taiteellisuuden ohessa vaikuttanut tunne, sillä niitä valmistettiin myös kihla- ja morsiuslahjoiksi.

Myöhemmin 1800-luvulla rukinlapojen valmistui muuttui ammattimaiseksi, koristemaalarit kulkivat talosta taloon somistamassa niitä lehti- ja kukka-aiheilla.

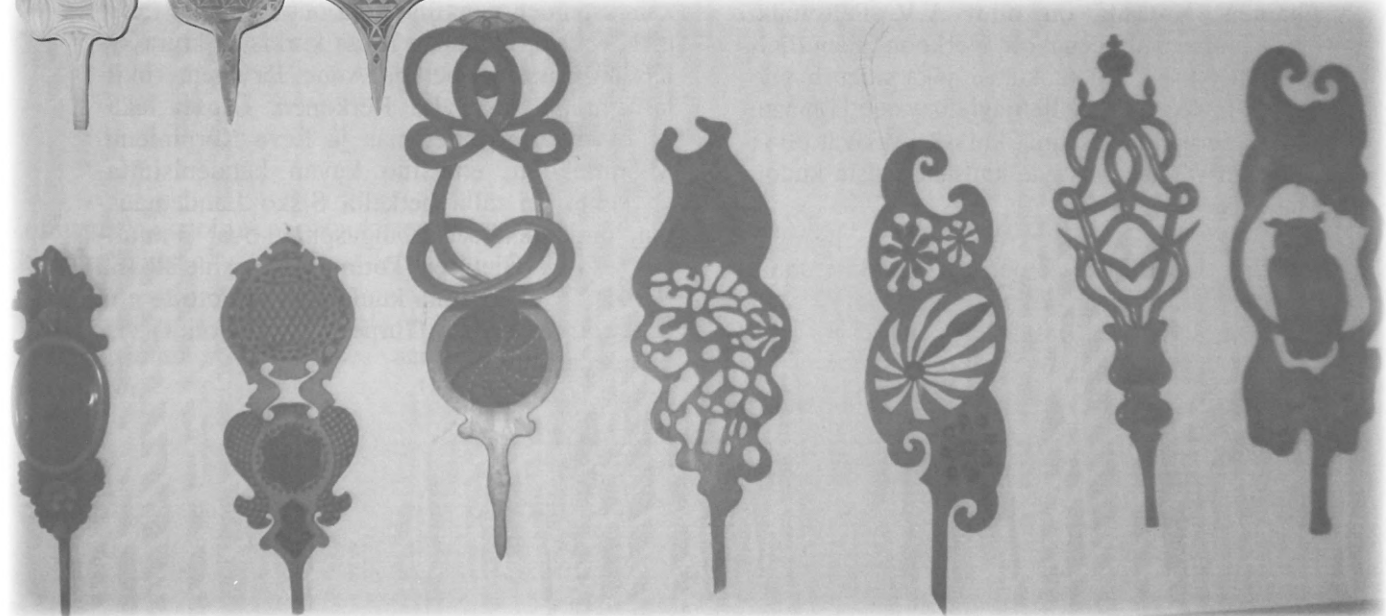
Rukinlapoja on maalaamisen lisäksi koristeltu karvileikkauksin, kohokuvioin, reikäkuvioin, uurtokuvioin ja puukonkärkipistelyin.

Langanvalmistus teollistui 1900-luvulla ja kotikehräys ei enää kannattanut. Niinpä rukit ja rukinlavat joutivat museoon. Rukinlapojen tekotavat unohtuivat.

1960-luvulla rukinlapoja seinäkoristeeksi

Joskus 1960-luvulla heräsi innostus tehdä rukinlapoja seinäkoristeeksi. Kansalais- ja työväenopistoissa oli loveli karvileikkaukskurssseja, joissa heräteltiin henkiin vanhoja lovilleikkauksmalleja.

Tuokin opittu vähäinen taito lienee unohtunut nykymieheltä. Ei sentään kokonaan. Kyllä nykymieskin osaa, jos vain intoa riittää.

Kudontakurssilla Hietasen tuvassa

Ulla Kuusisto
Sisko Lahdentausta

Kuva Kihniön Hietasella on otettu 1920-luvulla. Sisko Lahdentausta sai kuvan Juho Hietaselta, joka kuvan otto hetkellä oli nuorukainen. Kuvaaja on ollut A.V. Peltomäki. Kuvaamisen aiheena oli Nerkoon pienviljelijäyhdistyksen kudontakurssi, joka pidettiin Hietasen tuvassa. Pienviljelijäyhdistysten ja maatalousseurojen järjestämät kurssit pyrkivät elvyttämään vanhaa perittyä, kansanomaista kudontatapaa.

Kuvan henkilöt on melkein kaikki tunnistettu: vasemmalla keinussa istuu talon isäntä Evert Hietanen, rautatieläinen Martti Mäntylä, kangaspuiden takana Juho Hietanen (vain

pää näkyvissä) ja kangaspuiden edessä pitkäät ”jatsarit” jalassa mestari Arvi Turpeinen. Kangaspuiden takana seisoo Elmi Koivumäki, kangaspuiden penkillä istuu talon emäntä Lempi Hietanen, emännän takaa kurkistaa koira sylissään kurssin opettaja Aune Järvinen, rukilla kehrääjä on Sylvi Kerkonen. Lapset takana ovat Tarmo Hietamaa ja Eeva Korpiniemi. Mainittakoon, että tuo kuvan kahdenistuttava keinu on tällä hetkellä Sisko Lahdentaustan omistuksessa. Kangaspuut ovat Puumilan aitassa Hietasen kotimuseon esineistössä. Pienenä anekdoottina kuulemma kerrottiin, että opettaja Järvisellä ja Turpeisella olisi ollut ”vispilänkauppaa”.

Luontokuvakilpailun parhaimmisto

Ylä-Satakunnan ympäristöyhdistyksen järjestämän suo ja suoluonto -luontokuvakilpailun voittajat on valittu. Tuomareina toimivat Ilpo Lahtinen ja Maarit Lehto.

Voittajaksi valikoitui kihniöläisen Tarja Mäkisen valokuva.

”Valokuvassa on hyvä valaistus ja rauhallinen tunnelma. Maisemia ikuistetaan harvemmin saateiselle säällä. Vinttikoiria suolla on aika yllättävä näky.”

Toiseksi sijoittui kihniöläisen Raimo Paasikosken ”Suolla puu kelottuu”.

”Kuvassa on hienot värit, valon ja varjojen leikkiä ja hyvä sommittelu.”

Kolmanneksi sijoittui parkanolaisen Oskari Grahnin ”Yhteys.”

”Kuva on teknisesti hyvä. Kohde on keskellä kuvaa, mutta se ei häiritse, vaan toimii tässä hyvin.”

Lapin kesä

Teksti ja kuvat Ilpo Lahtinen

Osakseni lankesi kauan odotettu tilaisuus omistautua täysipainoisesti harrastuksilleni. Olin päättänyt tilanteen salliessa tutustua perinpohjin metsälapin luontoon. Koska perehtyminen kaiken kattavan näkemyksen omaksumiseen edellyttää vapaata ajankäyttöä, luovuin arkirutiineista pyhittäen koko vehreimmän kesäajan asialleni.

Parempaan ajankohtaan ei ”irtiottoni” jälkeenpäin ajatellen olisi voinutkaan sattua. Menneenä suvena Lappi tarjosi parastaan. Parin viime vuoden otollisten sääolosuhteiden luonto rönsyli kaikessa monimuotoisuudessaan. Jostakin syystä eläin- ja kasvimaailman kannanvaihtelut ovat voimakkaampia ja selkeämpiä syklisyydeltään kuin etelässä. Tänä vuonna lajikauden kirjoa korosti lisäksi runsaat yksilömäärät.

Tunturi- ja metsäsopulien massaesiintymien yhteyteen samanaikaisesti ajoittuva metsämyyrähuippu loivat vuorovaikutteisesti edellytykset niitä saalistavien nisäkäs- ja lintukantojen lisääntymiselle. Erämaitten ja selkosten yleisesti niukka ravintotarjonta muistutti äkkiseltään ylenpalttisesti katettua juhlapöytää varsinaisine makupaloineen, joiden turvin emokannat hyväkuntoisina rohkenivat maksimoimaan poikastuotonsa saalistusmaiden tarjotessa yltäkylläisyyttä nousevan sukupolven elämän alkutaipaleelle.

Juhannustaikaa

Vietän ajatonta kämppäelämää Kittilän ja Enontekiön rajamailla Lompalon kylän kupeessa. On juhannusviikko ja seurailen kentän leppälintujen pesimätouhuja sekä kalasääksen saalistusnäytöksiä järvellä.

Ennenaikaisessa juhannustunnelmassa kyläläiset raahustavat tervan kyllästämää, raihnaista jokiveneen raattoa rinnettä alas rantakarikolle kasattuun kokkokekoon. Monirotuinen räksyttävä koiralauma hyörii levottomasti epämääräisen saattuen ympärillä. Mönkijöitten mourunnan seasta saattaa perisuomalaisten voimasanojen seasta erottaa sulokasta saamenkielen ”raatatusta” ja naisen helakkaa naurua.

Paikallisia perinteitä kunnioittaen en tohdi kieltäytyä kylän väen vieraanvaraisesta kutsusta saapua rannalle mitumaarin viettoon, vaikka saatoinkin arvailla karkeloiden huipentuvan läheisen vasta avatun korpiravintolan ilkamointiin ja humuun...

Sateensumuisesta ilmanalasta ja nuhruisesta olostajoh-tuen Jussinpäivälle soviteltu kalareissu liippautuu eh-toopäivän puolelle. Varvikoissa kiiltelevät timantit saavat vallan.

Yöttömän yön valon syleilyssä patikoinkin ystäväni seurassa kohti vaaran takaista tammukajokea. Naapurikylän ”väärtini” onkin laajalti Lappia ja sen metsämaita ja kalavesiä tunteva synnynnäinen kairankulkija ja erämies vailla vertaa.

Pallastunturin puuton lakirakka ei salli auringolle lepotaukoa, vaan pukkaa tulipallon takaisin taivaalle, kuin varoen sen hehkuva pintaa. Pian se naureskeleekin meille väreillen eteemme aukeavan jokiuoman suvannosta.

Sumuharsoksi kiteytyneen sateen kilpeämänä hyönteismassat ajautuvat solisevien nivojen kuljettamina tyveniin luusuoihin. Harmaasieppo syöksyilee harvakseltaan nap-sien akanvirrassa sätkiviä vesiperhosia palaten uskollisesti vartiopaikalleen joen yli kumartuneen näreen nirkkoon.

Väkilvahvat, punapilkkuiset purotaimenet ja heiluvahar-jaiset harjukset tavoittelevat kilvan veden kalvolle sata-nutta taivaan mannaa erehtyen useasti myös petollisiin koukulla varustettuihin jäljitelmiimme...

Ruokakalat narrattuamme maltamme viimein asettua tulistelemaan pikkukaloja virittämäni kynsitulen päälle.

Martti ja pöllöpoika. Martti vasemmalla!

Kohtaaminen

Pyynti-innossamme olemme ajautuneet olettamaamme etäämmälle alajuoksulle. Paluureittiä suunnitellessamme karttatiedot houkuttelevat oikaisemaan jokiuoman rämeiköstä kuolpunalle, kovemmalle kangasmaalle. Rääseiköistä selvittyämme maasto muuttuikin viimein puustomaisemmaksi. Pysähtyessämme kantamuksiamme korjaamaan havahdumme etumaastosta kantautuvaan, vaimeaan napsutukseen. Ääni on meille vieras, pehmeä, mutta oudolla tapaa kantava. Tarkemmin kuullostellen ääniläheteitä onkin kaksi, kulkureittimme kummallakin puolella. Lähestymme hitaasti naakimalla ratkaisemaan erämaan salaperäistä arvoitusta. Äänetöntä jalansijaa etsiessäni säpsähdän edessäni sammalikossa kyyhöttävää "maahisen" naamataulua. Otuksen hypnoottisen katseen vangitsemana askeleeni katkeaa. Lapinpöllö! Varittunut maasto-poikanen on kokonsa ja höyhenyksensä perusteella helposti tunnistettavissa. Vaistomaisesti katseemme haravoi lähimaastoa emolintujen naksutusten kiihtyessä... Majesteettimaisen kookas naaras lehahtaa läheisen aihkin naavaiselle pankkaoksalle. Nappaan muutamia kuvia uhkaavasti puhisevasta emosta, joka rauhoittuu pi-

an luottamukselliseen poseeraukseen. Pörhistelevä nuorukainenkin painautuu sammalmättäälle herkeämättä naulitusta katsekontaktistaan. Sen villissä olemuksessa on aistittavissa alkukantaista, mystistäkin voimaa, vaikka silmistä puuttuukin vielä aikuisen linnun saalistuspallo ja tuima hehku.

Rauhoitamme tilanteen poistumalla rauhallisesti paikalta. Mamma tyytyy valtaistuimeltaan seuraamaan ohimarssimme vaiheita, vaikka isäntäpöllö ritarillisesti puuston suojissa liidellen seuraileekin poistumistamme. Voitonvarmasti puhaltaen sekin palaa omiensa pariin turvaamaan kotirauhansa harmoniaa.

Toinen erä

Lapinpöllö- (*Strix nebulosa*) nimitys on lajin esiintymisen kannalta harhaanjohtava. Maassamme verrattain harvalukuisena pesivän suurikokoisen petolinnun levinneisyysalue kattaa keskisen Suomen metsäisen vyöhykkeen erämaat. Pohjois- ja etelä-Suomen satunnaishavainnot käsittävät heikon ravintotilanteen vuoksi asuinalueiltaan vaeltavia yksilöitä. Poikkeuksellisen pohjoisen pesinähavaintoni ainutkertaisuus herätti paikallisissa asiantuntija- ja alan harrastajien piirissä huomiota. Inarilaisen ystäväni, sikäläisen luonnontuntijan ja valokuvaajan toimesta palasimme uudelleen dokumentoimaan pesintää. Asiaatuntevina saimme etsittyä varsinaisen pesäpaikan sekä selvitettyä poikasten lukumäärän. Asianmukaisesti varustautuneena saimme myös tilaisuuden häiriötä aiheuttamatta verrattoman kuvamateriaalin ja tiedon hankkimiseksi.

Ilmeiset puitteet ylälapin onnistuneelle pesinnälle juontui selkeästi sopulikantojen runsaudesta. Poikasten ravinnoksi varastoidut sopuliläjät mättäillä ilmensivät osaltaan saalistuksen onnistumista ja poikasten kuntoa. Parhaillaan vallitsevat olosuhteet ennakoivat tulevalle kaudelle ehkä ennennäkemätöntä sopulien massavaellusta sikäli, jos ravintokasvit, sammalet riittävät ja lumipeite pysyy suojaavana pitkälle kevääseen.

Elämysten summaa

Ruskaan on vielä aikaa, vaikka punertuvat haavikkoryypät kellertyvien koivujen lomassa kertovatkin kesän vehreyden väistymisestä.

Tunturisopuli. Yksi miljoonista.

Pöllömma tarkkaili touhujamme naavaiselta pankkaoksalta.

Monivaiheisten retkieni pääteasemaksi olen tietoisesti valinnut Pokan kylän. Kittilän ja Inarin välimaastossa sinnittelevän, maankuulujen karhunkaatajien muinoin asuttaman kylän asukit ovat retkieni myötä tutuksi tullutta väkeä.

*Haikain nostalgisin mielin samoilen vielä tuntemiani paluksia, jänkiä ja lähialueelle tyypillisiä matalakasvustoisia hietatievoja. Kulkuani myötäilee sakean sääskiparven ohella pelottoman utelias kuukkelipoikue. Lapintiaisen monotoninen riittäily säestyy porokellon rytmittäiseen kalkatukseen. Läheisessä lampareessa äänekkäästi ilkaivoivan liropariskunnan iloiset luritukset muuttuvat yllättäen vihloviksi hätähuudoiksi. Pienet silmäparit rekisteröivät taivaan sinessä nykivästi viuhkovan ampumahaukan sirppimäiset siivet vaaran merkiksi. Porojen mataliksi kaluamissa katajissa kupelehtivat sinirinnat vastailivat varoituksiin säksättämällä levottomasti liikehtien...
... Armottomasti kiroileva riekkoparttio remahtaa lentoon aivan jalkojen juuresta. Seuraan vastavaloon kamerani etsimestä hopeanhoitoisten siipien vinhaa välkettä. Parvi kuroutuu aavan nevan reunassa hallitusti rykelmäksi laskeutuen liitolennossa jäkäläpeittoiseen käkkyräkoivujen kirjavoimaan suojamaastoon.*

Istahdan jängän laitaan tiiviisti kiertyneen kelpuun juurakolle. Kertailen mielessäni kuluneen suven muisteluksia selatessani kameraani kertynyttä kuva-aineistoa. Tiedostan alitajuisesti vältelleeni ajatusta eteläänpaluusta, luopumisen tuskasta ja eroahdistuksesta. Vähitellen se on kuitenkin kypsyttämässä tuntojani eräänlaiseksi täyttymykseksi. Tallennettujen tilanteiden teknisessä muistissa ne myötälälvät mukanani myös arkielämässä muistuttaen miten paljon olenkaan saanut retkilläni kokea, tuntea ja oppia. Lapin ainutkertainen luonnonkierto, sen linnusto ja eliö-

maailma ylipäättään on nyt minulle tutumpaa, itse koettua.

Jyrhämän äärelle hiljentyessäni sain seurata sopulien urheita uintinäytöksiä ja keskustella Seidan välityksellä etiäiselle, joka kyyn muodossa paistatteli päivää istumakiveni kainalossa. Läsnaolollaan se sai minutkin vakuuttuneeksi, ettei yksinoleminen aina merkitse yksinäisyyttä. Meidän tapauksessamme pikemminkin päinvastoin.

Paluu arkeen

Varsinainen innoituksen aihe tarinani ruotimiseksi juontaa kotiinpaluuni ja Lapissa kokemieni sattumusten yhteydestä. Liekö seitojen henget tuoneet salaperäisen viestituulahduksen pohjoisen kairoilta. Se tapahtui yllättävän telepaattisen jälleennäkemisen muodossa liittyen kertoamani.

Varhain elokuisena aamuna kuuntelin tutulta tuntuvaa äänisarjaa pihakuusivanhuksen oksien kätköistä. Tunnistin äänen, kun samanaikaisesti pöllönuorukainen suhteettoman suuret siivet leuhuten taituroi itsensä hallitsemattomaan lentoon päätyen hoippumaan sähkölinjan liukkaalle muovikaapelille. Nälkäisten poikasten kerjuuäänten ohjaamana emolintu suunnisti paikalle myyrä nokanpielesään. Naaraan massiivinen naamataulu kiertyi kuvattavakseni. Lyhyen ohikiitävässä tuokiassa koko pöllöpesue jatkoi äänekkäästi vyöryen metsän suojiin.

Jäin miettimään, mitä voisin odottaa ensi kesältä. Olin armoitetusti päässyt todistamaan maassamme harvinaisen petolinnun pohjoisinta ja eteläisintä pesintää sekä kosolti muita luonnonihmeitä. Ne ovat arkeen ripoteltuja helmiä, jotka rikkaudessaan opettavat ymmärtämään ja kunnioittamaan suurta luontoamme nöyränä ja kuuliaisena.

1920-luvun hiihtomuotia Kihniöstä

A-V Peltomäen arkistosta

Joulun suuri salaisuus...

Musapyhisläisten ja lapsikuoron
ajatuksia aiheesta kuvin ja sanoin

Joulun suuri salaisuus

Joulun suuri salaisuus,
mitkä se oikein on?

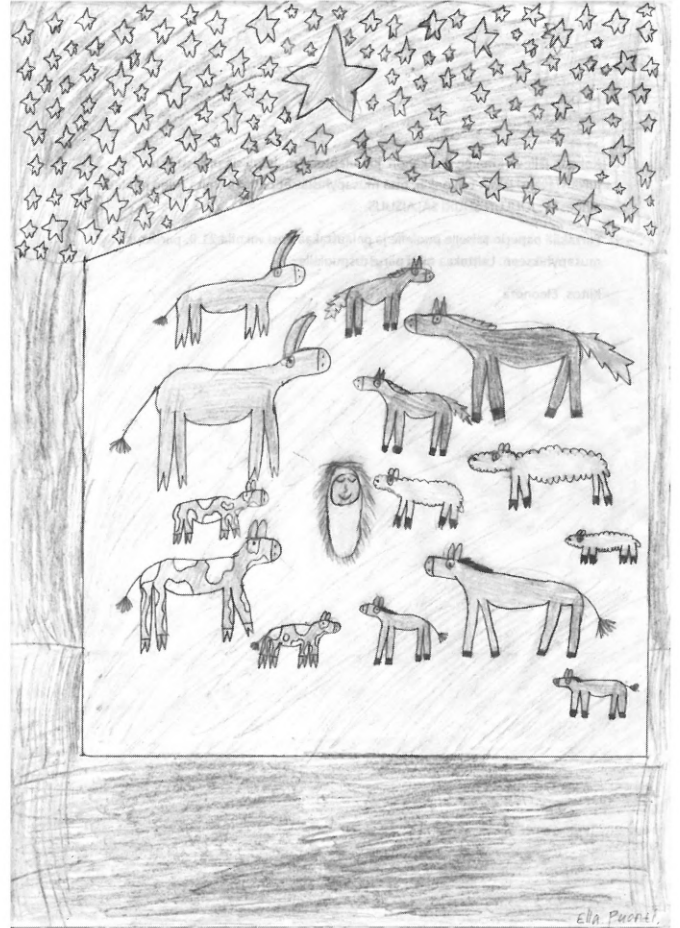
Onko se tapahtuma,
henkilö vai jokin muuta?

Joulun suuri salaisuus
on jokin ihmeellistä, mutta
mitä jouluna tapahtui?

Syttyi taivaalle suuren suuri tähti.
Oliko se merkki jostain, vai
pelkkä luonnonilmiö?

Ehkä se voisi olla joulun
suuri salaisuus...

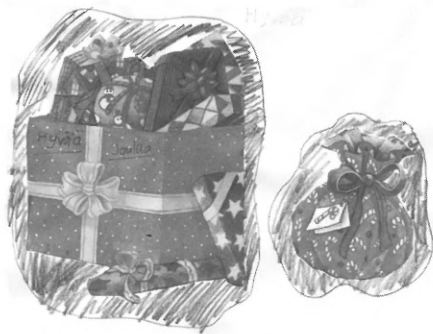
Katja Viitasalo

Jouluna annetaan
lahjoja mutta tärkeintä
on yhdessä oleminen.

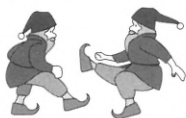
Jouluna on tärkeää että kaikille
tulee hyvä mieli. Odotetaan että
pukki tulee oveen koputtaan
ja tuo lahjat. Salataan lahja
paketit jos on tehnyt paitsi
joulu aattona saa ottaa
ne esille.

SALLA Y.

ELLA SOININEN

Valton joululahjat

Valto istui pulpetissaan ajatuksiinsa vaipuneena. Viimeinen tunti oli laskentoa. Voi kun se pian loppuisi. Opettaja kyseli seitsemän kertotaulua. "Valto, paljonko on seitsemän kertaa seitsemän? No, tiedätkö sinä?"

"Kaksi markkaa." Luokka pyrähti nauramaan.

"Oletko sinä aivan ajatuksissasi – kysyin, paljonko on seitsemän kertaa seitsemän."

"Neljäkymmentäyhdeksän", Valto vastasi punastellen. Kyllä hän kertotaulun osasi.

Viimein tunti loppui. Valto laittoi kiireesti kirjat reppuun. Tarkisti vielä kukkaronsa, tallella oli kaksi markkaa, jotta mummu oli aamulla antanut. Hän saisi ostaa Hietasen kaupasta joululahjoja. Hietanen oli ihan koulun lähellä.

Koulun pojat seurasivat häntä ja nauraa tirskuivat. Kaupan näyteikkunaan oli laitettu joulutavaroita. Iso kuusi oli nurkalla ja siinä värilamppuja.

Valto astui kaupan sisälle, siellä oli vain muutama ostaja. Tuttu kauppias hymyi tiskin takana. Sillä oli ihmeelliset sormikkaat käsissä, sormet olivat paljaina.

Valto katseli hyllylle, jossa oli astioita. Hänellä oli jo mielessä, mitä ostaisi äitille. Kahvikuppi ja lautanen, kupis-

sa oli nättejä sinisiä kukkia. Sen hän osoitti kauppiaalle, se maksoi markka viisikymmentä penniä. Pojat olivatkin tulleet sisälle ja tirskuivat selän takana.

"Mummu käski ostaa tämän", Valto sanoi. Kahvikuppi käärittiin tiskipaperiin.

"Tuleeko sinulle muuta?" kauppias kysyi.

"Joo, nallekarkkia 20 pennillä." Ne hän antaisi pikkuveljelle joululahjaksi. Ne laitettiin paperitötteröön.

Sitten timpurinkynä – isä saa uuden kynän. Vielä jäi rahaa 10 penniä. "Ostan sillä kiiltokuvia mummulle." Hän valitsi muutaman enkelin kuvan. Onneksi pojat olivat häipyneet eivätkä nähneet, mitä hän osti.

Valto oli kaupat tehnyt. Hän laittoi ostoksensa varovasti reppuunsa, reppu selkään ja tallustelemaan kotiin päin. Hän mietti matkalla, minne piilottaisi ostoksensa. Jouluaattoon oli vielä kaksi viikkoa aikaa.

Kotiin tultua äiti kyseli, miten Valto on niin salaperäisen näköinen. Miksiköhän?

Kun isä ja äiti lähtivät navettaan lypsylle, Valto otti repunsa ja varovasti sieltä lahjat. Hän piilotti ne kamarin lipaston alakaappiin vaatteitten alle.

Joka päivä hänen piti käydä kurkkaamassa kaapilla, että tavarat olivat tallella. Sitten kerran, voi kauhistuksen kauhistus, kuppi oli halki. Itku tuli, vaikka hän mielessään oli jo iso poika, eikä helposti itkenyt. Kuka oli käynyt kaapilla penkomassa – vaikka kyllä hän melkein arvasi. Pikkuveli usein etsi joululahjakätköjä, vaikka uskoi-kin vielä pukkiin.

Ei Valto viitsinyt siitä kovistella, kun näki veljen pelästyneen ilmeen. Mummu tuli kammaristaan, lohdutti ja antoi Valtolle rahan, jolla hän saisi hakea uuden kupin. Sanoi sitten, että laitetaan se piiloon hänen piirongin laatikkonsa.

Valtolle tuli mieleen, että saahan kissikin nyt joululahjan, särkyneen kupin lautasen. Siitä olisi hyvä litkiä juuri lypsettä maitoa.

Hänet valtasi hyvä joulumieli, kun joululahjatkin oli ostettu. Varmaan hänellekin pukki toisi lahjan. Näin kiltille pojalle.

Lukkarin rakkautta

Teksti: Teemu Kuusijoensuu

Kuvat: Maarit Lehto

Parkanon katukuvaa virkisti kesän 2011 ajan Minä ite-kansantaidenäyttelyn teokset. Eläinpatsaina tunnetut teokset olivat osa Parkanon nuorisoseuran 110-vuotista taivalta juhlistanutta Lukkarinrakkautta -tapahtumaa.

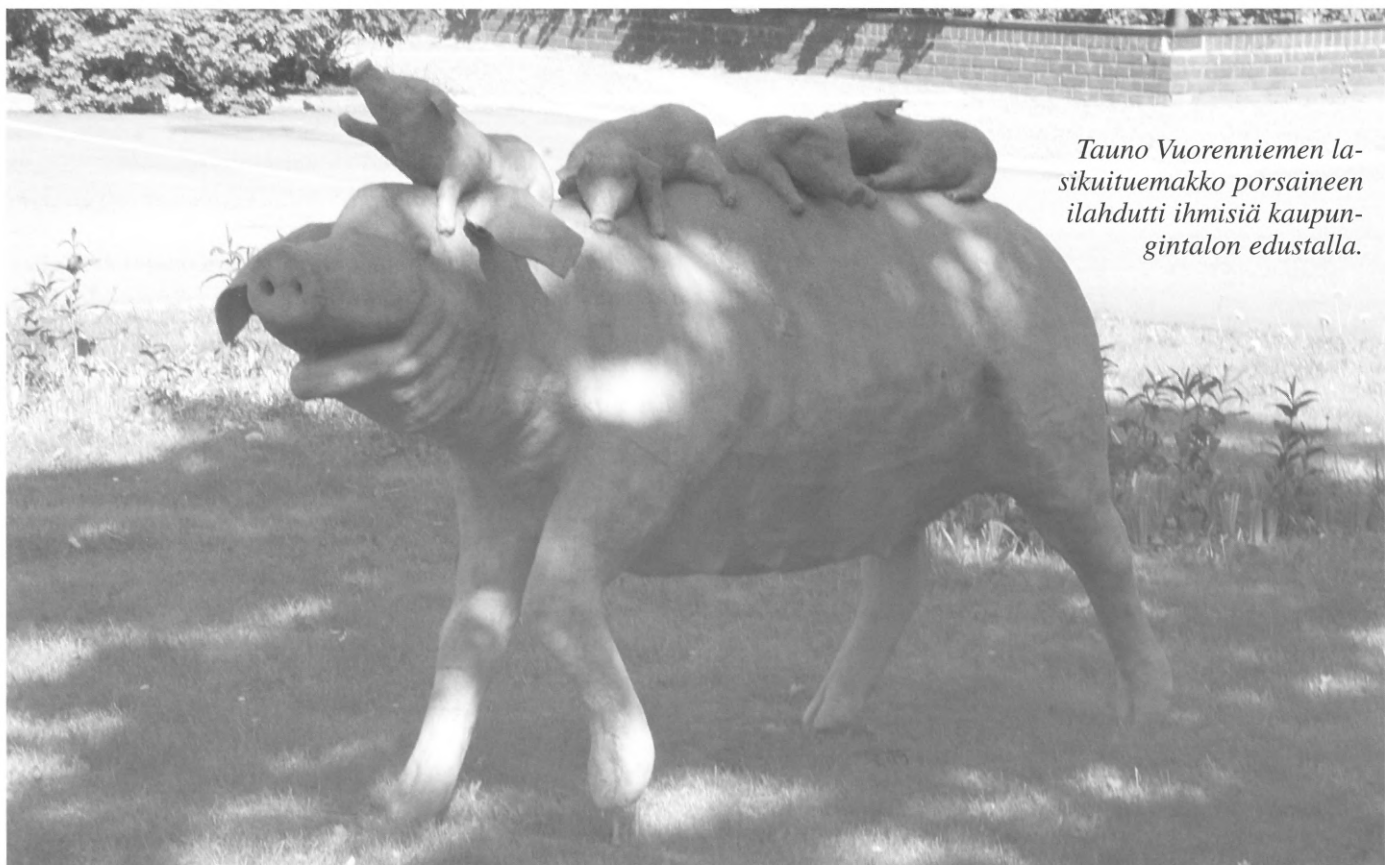
Tapahtuman järjestämisestä vastasi parkanolaissyntyinen Arto Tuominen. Talkootyönä toteutetun viikonlopun mittaisen juhlan järjestivät Parkanon Nuorisoseura ja Ainin perikunta. Juhla huipentui kesäkuisena sunnuntaina Pään juhlaan.

Juhla kuitenkin avattiin jo ennen sitä, nimittäin perjantapäivänä Musiikkiopiston edustalla. Juhlayleisö kiersi Parkanon keskustan taideteokset avajaisten jälkeen. Lauantaina oli kirpputorimarkkinat ja Ainin perikunnan harjoitukset, sunnuntaista pään juhlaa varten.

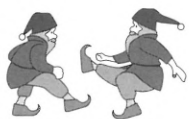
Sunnuntaina festivaaliyleisö vietiin kirkkoon, lämminkiseen muistotilaisuuteen. Kulkueena matka taittui koulun kentälle, jossa aloitettiin pään juhla.

Kuvanveistäjä Raili Mikkosen pronssi-veistoksia Pään juhlassa.

*Tauno Vuorenniemen lasikuitu-
makko porsaineen
ilahdutti ihmisiä kaupun-
gintalon edustalla.*

Kaakeliuunin lämmössä

Leena Pihlajamaa

Kihniön ensimmäinen pappila rakennettiin vuosina 1915-1917 virkataloksi hankitun Ohtolan tilan maille. Talo kuitenkin paloi heti valmistuttuaan heinäkuussa 1917. Empimisen jälkeen seurakunta ryhtyi uuteen mittavaan ponnistukseen virkatalon pystyttämiseksi. Jopa rakennustoimikunta jätti paikkansa kirkonkokouksen täytettäväksi, mutta sille ei myönnetty eroa. Hankittiin uudet hirtet, kivijalkatarpeet ja soraa. Työn johtoon oli vaikea saada pätevää rakennusmestaria ja rakennustyön johtaminen lankesi lopulta J.V Teikarin ja Antton Hautaniemen osalle. Heidän johdolla talo valmistuikin vuonna 1920.

Lämmitysuunien valinta oli pitkä prosessi

Lämmitysuunien valinta oli varsin perusteellinen prosessi jo ensimmäistä taloa rakennettaessa. Neljältä eri kaakelitehtaalta tilattiin hinta- ja kuvaluettelot. Lopullinen valinta tehtiin Turun kaakelitehtaan mallistosta. Joka huoneeseen tuli erilainen uuni «prima kakelista suupelteineen ja häkkineen». Lasten- ja palvelijainhuoneeseen valittiin kuitenkin «rauta päälystä uunit». Turun kaakelitehdas oli itseoikeutettu uunien toimittaja palon jälkeistä taloa pystytettäessä. Rakennustoimikunnan kokouksessa päätettiin tilata saliin kulmaan numero 211, sänkykamariin ja papin kamariin numero 2a, kansliaan numero 210 a, eteiseen numero 59 ja ruokasaliin numero 219.

Vaikka Kihniön pappilassa pääasiallisena lämmönlähteenä on nykyään keskuslämmitys, kolme alkuperäistä kaakeliuunia on viisaasti jätetty paikoilleen eteiseen, saliin ja ruokasaliin. Uunit ovat valkoiset, maltillisesti jugendaiheilla koristellut. Kaakelit itsessään voivat olla kohokuvioin koristeltuja. Myös suuluukuissa on kaunis koristeaihe. Jokainen uuni on kaunis harmoninen kokonaisuus, jossa koristeet ja uunin muoto luovat kullekin erityisen ilmeen. Ohessa kuva salin uunista syksyllä 2011 sekä sama malli Turun kaakelitehtaan esitteestä v.1920. Liekö Suomen nuoren tasavallan epävakaut olleet syynä rakennusmateriaalin huonoon laatuun, mutta jo vuonna 1925 varattiin määräraha pappilan «korstenien» korjaamiseen. Se lienee jäänyt toteuttamatta, kun vuonna 1927 pappilan savupiiput olivat niin huonossa kunnossa, ettei savu mennyt ulos. Ne päätettiin väliaikaisesti korjauttaa ja saattaa täyteen käyttökuntoon seuraavana kesänä.

Perheemme asettuessa asumaan pappilaan keväällä 1989 palopäällikkö Jouni Kulju tarkasti uunit ja totesi ne lämmityskelpoisiksi, vaikkakin vain salin ja ruokasalin uunit saatiin vetämään. Kihniöläinen taitaja Aaro Herrala suoritti uunien korjausmuurauksen 2000-luvulla. Tällöin kolmaskin uuni saatiin käyttökuntoon. Vuosittaisen nuohouksen yhteydessä uunien ja savupiippujen kunto tarkastetaan. Uunissa palava tuli tuo kodikkaan olon ja koleana syys- tai talvipäivänä puilla lämmitetty tiili huokuu lempeää lämpöä.

Lähteet:

Kihniön kirkkoherran virkatalolautakunnan pöytäkirjat 1915-1933

Virkatalon rakennustoimikunnan pöytäkirjat 1915-1921
Kansalliskirjaston Pienpainatteen

Eteisen uunin suuluukku.

Ruokasalin uunin koristelua.

Kristianin ja mummun mökki-ilta

heinä-elokuun vaihteessa 2011

Leena Perälä

”Koukku päässä terveyskeskukseen” otsikoi paikallislehti Ylä-Satakunta kesällä.

Uistinkoukun käsittely ei ole leikin asia. Meidän mökillämme eräänä lauantai-iltana uistinkoukku lipesi ja putosi suoraan onkijan päähän rantakuusen oksasta. Taata, isä-Antti ja Camilla, 11 v, uistinkoukkuineen lähtivät terveyskeskukseen illalla, kun kello oli jo yli yhdeksän. Jäin Kristianin, 6 v, kanssa mökille. Oli jo nukkumaanmeno aika. Kristian käveli edelläni tavastaan poiketen, harvoin askelin. Kuulin huokauksen.

– Kun mulla on vain yks isosisko ja sekin nyt vietiin terveyskeskukseen...

Menimme nukkumaan saunamökkiin Antin valmiiksi laittamiin nukkumapaikkoihin. Poika oli hiljainen, silitelin kättä ja ajattelin, että nytpä uni tulee nopeasti. Kristian oli meillä ensimmäistä kertaa yökylässä. Kysyin

- Luetaanko iltarukous?
- Ei meillä lueta.

Enpä jatkanut sitten keskustelua, mutta yhtäkkiä Kristian virkistyi.

- Tai olen mä yhden kerran lukenut itte.
- No, miten niin?
- Se oli silloin, kun tuli uusi vuosi ja mä rukoilin, että siitä uudesta vuodesta tulisi hyvä.

Oltiin verkkaisesti jutellen samaan mieltä. Tässä tilanteessa olisikin nukkumatinkin hyvä tulla. Eikö mitä!

Piirros A. Raevuori

– Kuule mummu, kuinka se Jeesus oikein pysyi siellä ristillä, oliko se oikeesti naulattu käsistä sinne? Pohdimme yhdessä asiaa ja totesimme, että varmaan näin oli.

– Kun mä pistän ihan hiljaa nuppineulalla sormen päähän, se sattuu kamalasti, kyllä sitä Jeesusta varmaan sattui.

Hiljaisuus, ja kaiketi molemmat olimme ajatuksissamme – minä lähinnä siellä terveyskeskuksessa. Lattiatason vuodevaatelaatikossa taatan makuupussissa alkoi pöyhiminen. Katsoin, olisiko pojalle tullut kuuma.

– Kun sen Jeesuksen jalat olivat näin siellä ristillä – Kristianin nilkkojen asento oli kuvaava – kuinka sä luulet, että ne oli kiinni siinä ristissä?

– Mitäs sinä itse arvelet, katsoin viisaammaksi vastata.

– Mä luulen, että ne jalat oli sidottu köydellä, ja siellä takana oli iso solmu ja sit se solmu oli kiinni jossain tapis- sa siellä takana.

Tultiin samaan johtopäätökseen. Arvelin, että tähän päätökseen nyt voisi poika jo nukahtaa.

Pienen hiljaisen hetken jälkeen vilkaisin toisella silmällä, joko poika nukkuisi. Antin, isänsä isot silmät tapittivat minua

– Ooksä nähny Jumalan, se on sen Jeesuksen isä?

Hankala kysymys. Kasvatusopeissa sanotaan, että aina pitäisi vastata lapsen kysymyksiin.

– En ole nähnyt, tunnustin.

– Miks et ole? Missä se oikeesti on, kun sitä ei voi nähdä? Alkanutta keskustelua ei voinut mitenkään katkaista, koska Kristian todella näytti pohdiskelevalta ja oli noussut istumaan.

– Kyllä Jumala on ihan kaikkialla. Hänhän on luonut koko maailman, luonnon ja kaikki, meidätkin, sinut ja minut. Sitä ei mitenkään voi ihminen nähdä... Hankalaa, hankalaa, mitenköhän tässä viisaasti lapselle vastaisi.

Samassa Kristian siinä istuessaan teki ja havainnollisen kaaren kädellään, huitaisi ison ympyrän päänsä yli ja kysyi tiukasti minua katsellen

– Onkse näin - ihan joka paikassa?

– On se.

Juuri minulle sopivaan aikaan saunamökin ovi lennähti auki ja naureskeleva Camilla tupsahti sisään.

– Mummu, Ei sattunut yhtään! Se lääkäri oli ihan nuori ja sanoi, että sille itselleen oli sattunut mun ikäisenä sama juttu.

Isoäidin ilta päättyi iloisein halauksiin.

Rajalalla suuntana NHL

Teksti: Teemu Kuusijoensuu

Kuva: Minna Lautamäki

Toni Rajala, 20-vuotias kiekkolupaus, matkusti tänä syksynä rapakon taakse harjoitusleirille. Sieltä matka kääntyi takaisin Suomeen ja Tampereen Ilvekseen, jossa mies kiekkoili myös viime kauden. Amerikan mantereellakin tuli pelattua pelejä maailman kovimmassa juniorisarjassa toissa kaudella. Takana on siis jo paljon huippupelejä, ja edessä varmasti vielä enemmän. Parkanolaisen ura lähti, mistä muualta, kuin Parkanon Kiekosta, pojan ollessa vielä pieni pojankolttiainen.

Jälle 4-vuotiaana

Mistä kaikki lähti, Toni Rajala?

– Kaikki lähti siitä, kun isä ja äiti veivät minut ulkojälle luistelemaan joskus 4-vuotiaana. Eihän se heti onnistunut, mutta pikku hiljaa se siitä alkoi onnistua paremmin ja paremmin.

Mitä olivat ensimmäiset merkit siitä, että jääkiekosta voisi tulla sinulle ura?

– Ei ole ollut mitään erityisiä ”merkkejä” matkan varrella, mutta siinä kun maajoukkueisiin aloin pääsemään niin tuli sellainen fiilis, että tästä voisikin tulla ammatti. Kyllä sen silloin tiesin, että pitkä on matka vielä ja paljon töitä tehdä.

Mitä muuta saavutit nuoruudessaasi, ennen Ilvekseen siirtymistä?

– En mitään erityistä saavuttanut silloin vielä, mutta hyvät pohjat tehtiin Parkanossa. Siellä sai olla paljon jäällä, koska ulkojääät olivat talvisin kunnossa!

Mikä rooli Parkanon Kiekolla on ollut urasi kehittämisessä?

– Kyllä täytyy olla tosi kiitollinen Parkanon Kiekolle, kun sain olla paljon jäällä eri ikäluokkien kanssa ja ulkojääitä hoidettiin hyvin talvisin. Joukkueista joissa harjoittelin löytyi aina hyvät valmentajat. Siksi olen tässä tilanteessa nyt, koska nuorena oli hyvät mahdollisuudet kiekkoilla Parkanossa.

Ilvekseen siirto jo varhaisessa vaiheessa

Minä vuonna jätit Parkanon Kiekon ja siirryit Ilvekseen, ja miksi juuri Ilves?

– Siirryin Ilvekseen jo aika nuorena pelailemaan. Noin kymmenvuotiaana aloin ensimmäistä kertaa käymään Tampereella, mutta treenasin ja pelailin joitakin turnauksia silti Parkanossakin. Ilvekseen menin siksi, koska isäni vanha valmentaja Heikki Salminen oli jutellut isäni kanssa. Silloin en oikein vie tainnut edes tajuta, että mikä ero on Tapparalla ja Ilveksellä. Mutta Ilves oli hyvä valinta.

Mikä rooli Ilveksellä on ollut urasi kehittämisessä?

– Halusin lähteä kehittymään niin sanotusti kova tasoi-
sempaan joukkueeseen, koska Parkanossa aloin olemaan
muita kavereitani edellä kehityksessä. Ja mielestäni se on
ollut hyvä vaihtoehto, koska kehityin huomasti Ilveksen
juniorijoukkueissa pelatessani vuosien varrella.

Kuinka kauan pelasit Ilveksessä, ennen SM-liiga debyyttiäsi?

– Olin pelannut Tampereella jo noin 7-8 vuotta kun kutsu ylös SM-liigaan tuli.

Milloin oli SM-liiga debyyttisi, miten onnistuit siitä?

– Ensimmäinen SM-liiga pelini oli 25.11.2008. Muis-
tan, että tosi paljon oli perhoseja vatsassa. Jännitys kyllä
katosi, kun hyppäsin kaukaloon ja yllättävän hyvin se su-
juu. Muutenkin koko joukkue otti minut tosi hyvin vas-
taan, vaikka olin aika nuori pojan kolttiainen niiden mui-
den joukossa.

NHL on joka lätkänuoren unelma

Kuinka monta kautta kerkisit pelata SM-liigassa ennen Amerikkaan siirtymistä?

– Pelasin vain kauden 08-09 Ilveksessä ja kesällä sain
NHL-varauksen Edmonton Oilersiin. He halusivat tehdä
sopimuksen kanssani, jotta voisin lähteä Kanadaan pela-
maan. Tartuin tilaisuuteen ja lähdin koittamaan pelaamis-
ta Kanadan kovatasoisimmassa juniorisarjassa.

Miten urasi jatkuu tästä eteenpäin? Milloin pääsemme nauttimaan NHL-debyyttistäsi?

– Tämän kauden pelaan nyt Ilveksessä ja yritän mennä
niin pitkälle Ilveksen kanssa, kuin rahkeet riittää ja ke-
sällä sitten katsotaan taas että missä pelaan ensi kaudel-
la. NHL:ään on vielä matkaa ja se on kovan työn takana,
mutta olen valmis tekemään töitä sen eteen, että jonain
päivänä pääsen vielä siellä pelaamaan, onhan se sentään
joka lätkänuoren unelma.

Kihniön Asemanseudun Martat – yhdistystoimintaa 60 vuotta

Historiikki: Esteri Hautamäki

*Oli aikaan eletty
vuoteen 1951 ehditty
kun joukko naisia tajusi
ympäristökin ymmärsi:
On jo aika herätä
voimat yhteen kerätä,
jotta mieli virkistyisi
ruumiimmekin rakentuisi.*

*Joukossa Helvi tomera
kaiken alkuunpanija
ymmärsi lääkkeen tälle
kaivelevalle nälälle.
Hän se heti ehdotti
totta todella tarkoitti:
Oma Marttakerho asemanseudulle
paikka kaikelle toiminnalle!
Kihniön yhdistyksestä kerholle kummi
-kerhoon liittyi heti moni emäntä ja
mummi.*

*Kerhon puheenjohtaja tietenkin
oli Thermanin Helvi Orvokki
Hilja Sivula varalla
hoiti myymäläänsä samalla.
Mirjam Paloniemi, sihteeri
toiminnan kirjaan tallensi.
Emäntä Eila Hietanen
oli hoitaja rahavarojen.
Nummelan Sirkka ja Äijälän Rauha,
Vierikon Lyyli ja Viitasen Eeva
-tämä oli johtokunta ensimmäinen
toiminnasta vastuullinen.*

*Nyt on kuitenkin totta tässä
jokapäiväisessä elämässä
rahaa täytyy jostakin tulla
muuten ei asiat rullaa.
Päätettiin villoja kerätä.
Hietikon tarmokas emäntä
pyydettiin kerääjäksi,
keräys sujui loistavasti.*

*Villasta saatiin pehmeää lankaa
suloista, lämmintä, käteen ja jalkaan.
Ahkerat Martat kun näppäröivät
koreaksi saatiin myyjäispöydät.
Tässä oli työtä ja touhua kyllä
vaan hilpeä mieli aina yllä.*

*Kolmas toimintavuosi kun alkoi
silloin Martat kankaita takoi.*

*Kolmessa talossa pitkä pesti
kaksi kuukautta kurssit kesti.
Tehtiin tyynyt ja tākänät,
koukeroiset ja koreat,
pöytäliinat pellavaiset,
päiväpeitteet villaiset.
Olipa nätit näyttelyt,
paljon puuhatut päättäjäiset.*

*Aikaa kului edelleen vuosi
Marttojen joukossa ajatus nousi:
Parempi olis kerho itsenäinen
kuin Kihniön yhdistyksestä riippuvainen.
Viiskyt neljä syntyi itsenäinen ”yritys”,
Kihniön Asemanseudun Marttayhdistys.*

*Vieri vuodet nopeasti
kului aika ahkerasti
Martat kuitenkin mukana
tomerasti toimimassa.
Kurssit koolle kutsuttuina
leivonnaiset leivottuina
pullat paljot paistettuina
laatikkoiset laitettuina.
Marttailloissa kerättiin rahaa
jotta toimintaa voitiin jatkaa.*

*Eipä jätetty unholaan
nuorta polvea nousevaa.
Perustettiin Pikkumartat,
jotka kaikin puolin tarkat
vastaanottivat neuvoja
ohjaajiensa antamia.
Käsitöitä kehiteltiin
parahia palkittiin.*

*Pian vieri kymmenen vuotta
eikä silloin enää suotta
merkkipäivää vietetty
yhdistystä juhlittu.
Hietasen tutussa tuvassa
oli ystäviä mukana
120 henkilöä kaikkiaan
tuli onnea toivottamaan.*

*Monta on juttua ollut
menneinä vuosina retkiä
myös on tullut tehdyksi ”muutamia”.
Kierretty Suomea ristiin ja rastiin
vieläpä Tukholmaankin asti.
Käskyvuorella samoiltu,
Pirkkahallissa messuilla
tutkittu puutarhatuotteita,
Saarijärven käsityökeskuksessa*

*ihailtu ihania kättentöitä,
Teatteriretki Pyynikille on ollut
mieleen jokaiselle.*

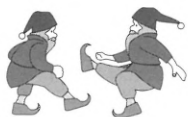
*Vielä on käyty kuntoilemassa
Kankaanpään kuntoutus-
keskuksessa
Unohdettu ei ole Kurikkaa
sielläkin voi kuntoa parantaa.*

*Martat ovat myös muistaneet
lapsia, jotka ovat ahkeroineet
kiitettävästi koulutyössä
-näin eteenpäin elämässä
on mahdollisuus ponnistaa
ja unelma-ammatti saavuttaa.*

*Vieläpä Martat päättivät:
neulotaanpa sukat lämpimät
Kihniön sairaalan potilaille,
jotta hiukan saataisiin heille
kipuihin lievitystä
kolotuksiin lämmitystä.
50 paria sukkia syntyi
iloon antajienkin mieli yhtyi.*

*Nykyisin nuijaa heiluttaa
puheenjohtaja Tuula,
sihteerin virkaa toimittaa
joukostamme Jaana.
Aino kukkaronnyörejä hallitsee
ja rahavirtoja tarkkailee.
Aila, Irma, Marja, Raili, Tuula
ja Ulla
Marttojen hallituksessa
asioita tarkkaamassa.*

*Kun illan varjat pitenee,
Marttojen joukko harvenee.
Poissa jo moni on joukostamme
muistoissa kuitenkin
elää saamme.
Tärkeintä meidän Marttojen
on muistaa
Marian osaa ei voi
unhoon suistaa.
Siis nauttikaamme
hengen ruokaa
ettei mieleemme
tyhjiyyttä huokaa.
Taivaskoti jo
siintää silmäämme
vaan yksin armosta
perille pääsemme.*

Luonnos vanhojen sanojen sanastoksi

(aloitettu 8.7.2004)

Pentti Vataja

Nimenä voisi olla esim. 'Yläsatakielen sanasto', koska samaa murrealuetta löytyy sekä Karvian että Kihniön kuntien puolelta (= Ylä-Satakunnasta). Ikaalisten, Jämsijärven ja Kankaanpään kielissäkin oli samantapaisia ilmaisuja. Nimi sopii sitäkin paremmin, jos oma lehtemme ryhtyy sanastoa kartuttamaan ja kenties jopa joskus julkaisemaankin.

Sanasto on muistinvarainen ja onneksi täysin epätieteellinen perustuen tekijöitten (Kyllikki Kallio, Irja Yliaho ja Pentti Vataja) parkanolaisessa ympäristössä kuulemaan arkipäiväiseen puheeseen. Muistikuvat alkavat 1930-luvun alkuvuosista. Irja Yliaho on nuorena opettajaa tullut Hyvinkäällä Vatajan koululle ja siksi seudut erikoiset sanat jäivät hänelle hyvin mieleen. Muut kaksi muistelijaa ovat seudun syntyperäistä väestöä. Sanastossa olevat yleiskielen vanhat sanat on kelpuutettu mukaan, koska ne ovat jo jäämässä unholaan, ainakin pois käytöstä.

Tähdellä * merkityt ovat ehkä lainoja tai väännöksiä muista kielistä, useimmin ruotsista, harvat venäjistä. Ruotsinkieliselle rannikkoalueelle oli Ylä-Satakunnasta vanhat perinteiset kauppa- ym. yhteydet.

Vatajanjärven Jukkakin joutui perimätiedon ja hänestä tehdyn laulun mukaan 1800-luvun lopulla "hampputiellä hukkaan" vietyään hamppukuorman Kristiinaan. Kaupungin putkasta emäntä hänet lopulta löysi. Mutta hamppukuormasta saatuja rahoja ei tainnut löytyä??

Paljon vietiin myös miesvoimin sahattuja plankkuja samalle suunnalle. Talvikelillä tietenkin. Silloiset linkolat jopa pelottelivat metsien loppuvan tämän plankkusahauksen takia. - Mutta nyt asiaan.

aara	perunamaan vakojen avaaja ja peittäjä, puinen, hevosvetoinen (ks. myös jäljempänä sanaa perna)
aikottaa	valittaa (ai ai ai...)
airas	aidas, pintahisen aidan teossa tarpeellinen, tavallisesti nuoresta kuusesta halkaisemalla tehty - itse aita sidottiin kuusen vitsaksin (metrin mittainen kuusenvesa ensin halkaistiin latvapäästä alkaen kah-tia, sen jälkeen se väännettiin vitsaksek-si). "Haapanen airas ja katajainen seiväs, ne pitää (= kestää) maailman sivu" Ei tarvittu nauvoja eikä rautalankaa.
aitoos	aitaus, joka taholta aidattu alue ("Lampaat on tua naveton takana aitookes")
aivina(t)	eräs pellavan käsittelyn vaihe (ks. rohtimet)

alio

avisjooni*

**ehtoo
eikaa**

**eilissä
(päivänä)
emä**

erikoinen

este

haastaa

haliastua

hames

hairata

hantuuki*

**hapatoksis
haras
harvistaa**

haukipää

kesytetty villieläin ("Lapsilla oli sorsanpoika aliona.")

huutokauppa

B:tä, C:tä enempää kuin D:täkään ei yläsatakielessä tarvittu. - Pranteri ja Nylanteri oli kummakki' mettänhoitajia, Pranteri oli vanhempi. Pranterin toinen vaimo oli norjalaissyntyinen ja sano kerran kyläpaikas' että "kyllä toi meidän Rahvael on hyvä naimamies" kun tarkotti että aviomies. Ittestänsä se kerran ilosena oli ilimottanu, että "minäkin olen nyt Suomen alimmainen". Ruusenpröijeri kas' (myös) oli mettänhoitaja ja tietysti itte parooni, mutta se kuoli jo ennen talavisotaa.

ilta-sanaa vierastettiin hienostelevana ei suinkaan ("Eikaa se oo ikänä Helsingis' asti käyny".)

eilen (sana äännettiin usein "eiren")
emo, eläimestä puhuttaessa ("S'oon ton vasikan emä".)

eri, erillinen ("Talos oli erikoinen makuuhuones")

ensin, ensiksi ("Mee sinä este, minä tuun sitte peräs".)

F ja melkein G-kin tarpeettomia yläsatakielessä (toisaalta kyllä osattiin ääntää eng -äänne oikein: sangossa eikä sankossa) muuten ei ähväällä eikä keellä ollut mitään virkaa. Fariseukset olivat variseuksia. Faarao oli vaarao. Oli myös muuan Kreetta Karpo, ruottalainen vilmitähti. Tyrkön poijilla oli jo ennen sotia kramohvooni ja siinä summa levyjä.

kutsua, pyytää mukaan ("Poiijat haasto mun völjyhynsä." "Onko sulla ny varmas-ti puukko völjys?" Näin saatettiin kysyä vaikkapa iltamiin lähdetäessä.)

haalistua ("S' oli kovah' paistes haliastu-nu pilalle")

naisen hame ("Sill' oli ihan uusi hames päällä") ks. myös "tanttu"

tarttua äkkinäisesti kiinni ("Poika hairah' mua niskasta kiinni".)

käsi-pyyhe, pyyheliina (vielä 1930-luvulla kukaan ei sanonut "pyyheliina" - se kuulosti hienostelevalta)

ks. henkihapatoksis
vedellä jatkettu piimä, hyvä helle juoma
harventaa ("Poiijat on siä turnipsia harvis-tamas")

kylvössä vahingossa kylvämättä jäänyt vä-li joka erottuu ikävästi viljan tultua oraalle - niitossakin voi jäädä haukipäitä

heitä	heilimöidä ("Jokoo teirän ruvis heiti"?)		
henki-hapatoksis	hengitys salpautuneena ("S' oli ihan henkihapatoksis ku puto hevososen seliästä").	il(i)motella imes	ny iisuttaa ku oot pannu tommottet kirjavat vaatteet päälles") vilvoitella
henttu	ohut, hienoinen ("S' oli talavipakkasille liika henttua kangasta")		ihme ("Oliko imes että orotin ku oli ensimmäiset tehtaalaiset" eli tehtaan tekemät kengät, joiden tuloa kauppaan palvelustyttö oli emännän mielestä odottanut liian kauan)
heluuntai	helluntai (aattona poltettiin)	imisä	tyttöpossu (porsaista ja aikuisistakin naaraspuolisista sioista käytetty nimitys) Ilmainen neuvo: porsasta pitää nostaa takajaloista, muuten se kiljuu kuin hengenhädässä.
holipompeli	ryypättävää tavaraa, ks. tampereenkielen sanakirjaa	inkka	äkäisen sorttinen hevonen (ehkä yleiskielen sana, mutta jo unholaan vaipumassa)
horia	ryystää voimallisesti, esiin. kuumaa keittoa	inkanlenkki	esiin. rautalankaan tullut liian jyrkkä mutka, josta se saattoi helposti katketa
hornata, hornastaa	kuorsata ("Vaari hornas' siä nurkkasängys")	inua	pyydellä kiihkeästi ("Älä inu ku'et lypsäkkää", saattoi emäntä tiuskaista ummessa olevalle lehmälleen, joka ynisten hamusi heiniä) Inua voi olla myös yleiskielen sana, mutta unohtumaisillaan. Nykysuomen sanakirjassa on tuo mainittu esimerkiksi.
hoteles	huolimaton hosuja, haukkumanimi joka tapauksessa (S'oon semmonen hoteles' ettei sen töistä mitää' tuu")	jokuja	muutamia ("Tuos'on jokuja isompiaki' nauloja")
hotti, hotto	ontto ("Siinä puus' oli iso hotti sisällä, tein siitä linnunpöntön")	jookaa	ainakaan ("Emminä jookaa(n) oo sitä vieny")
huhtoa	telmiä äänekkäästi ("Poiijat on pihalla huhtomas")	jorpakka, jomakko, juhannuskukka	vetinen upottava paikka
huikata	huutaa ("Mees huikkaan ne poiijat syömään")	juomukka kaalo	kehräsaunio (yleinen pihakasvi, compositae-heimoa)
humpuuki	humbugi, ei sitä voi oikein suomeksi kääntää, mutta sanottiin kyllä, että "humpuuki se on joka kansaan pystyy", taitaa olla totta vielä tänäkin päivänä...	kaatuvainen (tauti) kakuleet	juolukka
hunsa	tuhlaavainen ("Niiren miniä on sitte hunsa ihminen")		kolo, pitkämäinen syvennys, jopa (iso) ryppe naamassa
hurmata	tainnuttaa (eläin) teurastettaessa "Hurmaa sinä este se pässi niin kyllä minäpoika sen sitte pistän".	kaneli	kaatumatauti, epilepsia
hurnuuttaa	polttaa, keittää ym. kovalla tulella "Siä (siellä) lämmittää humuuttivat viä sitä vanhaa savusaunaa," Ehkä saatettiin sanoa myös: "Ämmät siä seurois' veisata hurnuutti".	kanttura	irralliset aisat, joita yhdisti poikittainen juko, sen keskellä sepän takoma rengas, josta aisat saatiin kytketyksi savirekeen, kyntöauraan tai mihin tahansa hevosella vedettävään, jossa oli sopiva koukku
hyngäs	olla hyngässä eli kiimassa, siasta käytetty sana (lehemä oli "häriis" ja tammahevonen "suotas" – jos haluttiin olla oikein hienoja, sanottiin eläimen olevan "siinä sortis")	karikka, karikat	kaniini (mauste ei tullut mieleenkään kun kaneleista puhuttiin) kaneli oli lasten lemmikkinä aika tavallinen
häränhätä hävetä	horsma		lehmän halventava nimitys (lehemänkanttura, lehemikanttura)
	sanaa käytettiin hyvin usein merkityksessä "ujostella" "Mull'on siitä hyvä luonto (luonne), etten mä häpee."	karpiiti*	parirekien pankkojen päihin pannut pystyput, jotka estivät kuorman leviämisen tai putoamisen (karikoitten pituus riippui siitä, mitä kulloinkin kuljetettiin, hiekkaa, tukkeja, heiniä, pahoja, rankoja polttopuiksi ym., ks. myös sanaa reha)
ihimisiin (meno)	"Paa' ny' parempaa päälles' ku mennään ihmisiin" (kylään tms.) - Laihialaispariskunta oli kylään menossa. Kesken matkan isännälle tuli asiaa tiepuoleen. Pensaankakaa kuului hetken päästä huuto: "Kaisa, onko sun laukusas yhtää paperia?", johon Kaisa: "Jätä ny se siehen kun ollahan ihmisiin menos".		pula-aikana paljon käytetty valontekoaaine, lisänä tarvittiin vain vettä ja tietysti karpiitilamppu ja siinä reällinen polttimo – jo ennen sotia karpiitilamppuja käytettiin polkupyörissä kun dynamoja ei vielä ollut
iikanmaakanen	turhanpäiväinen, (väheksyvä ilmaus), ei kuitenkaan ihmisestä puhuttaessa ("N'oli ihan iikanmaakaset silimiklasit, ei niillä mittee nähäny")		
iisuttaa	lapsettaa, olla vähän höhlä ("Kylläpä sua		

kartiska	katiska	kurmu	lehmän haukkumanimi (ks. edellä kanttura)
kasmasiini*	viskuri (puitujen jyvien puhdistamiseen tarpeellinen käsin pyöritettävä puusta tehty lietso)	kuupano	heinäkeko, tilapäinen heinänteon aikainen ”pikavarastointi”, jollei koottuja heiniä jostain syystä voitu tai ehditty panna seipäälle tai haasialle
kassari*	lehdeksien taittoon tarpeellinen työkalu, sirppiä lyhytteräisempi (lehtikassari), vesuri on eri muotoinen ja painavampi	kyväs	kuhilas (ks. jäljempänä ”siikko”) siihen sijoitettiin tavallisesti kymmenen siikkoa ja yhdestoista hattusiikoksi
kehua	sanoa, mainita (”Plikat kehu nähäneensä sun Sampolas”)	käскеä	tavallisen merkityksen lisäksi sanaa käytettiin yleisesti tarkoittamaan kutsua. ”Isä käski teirän tulla ehtoolla meille saunaan”. talkoot (”Meni takasi ku’ Koskimaan kökkä.”) useimmiten pyyntö oli rukiinleikkukseen, monesti myös pärekaton tekoon
kelven, kel(e)ven	kevyt, köykäinen	kökkä	pojankoltainen, alta parinkymmenen (ks. edellä kloppi)
kepakka	ruisriihellä tarvittu pyöreistä orsista tehty jalallinen puintialusta (kepakko on yleiskielinen keppiä tarkoittava muoto)	kölvi, kölövi	(”S’ oli aika kölströmi” sanottiin miehenrohjakkeesta) - ”Oikea” Köhlström oli Parakanon kirkon eteläpohjalainen rakentaja. Ehkäpä hänkin oli isokokoinen? Ehkä viisaskin, koska etunimensä oli Salomon.
kepakka-keppi	parimetrinen keppi, jolla rukiinolkia ”kepakoitiin” vuorotahtiin lyömällä vastapäisen toisen henkilön kanssa	kölströmi	paistinrasva (valkoinen, kyläkaupastakin myyty, voita halvempi)
kersa	kakara (”Menkääh’ ny kersat siittä mäjelle huhtoon!”)	laarti*	
kirpilä	mesimarja	lamuska*	kuljetuksessa tarvittava polkupyörän, parireen ym. lisävaruste (”Sill’ oli plikka pyöränlamuskalla”)
klasi	ikkuna (”Poika hyppäh’ klasista mäjelle”)	loora, loota*	laatikko (parirekien päälle voitiin panna santalooraa esim. soran tai hiekanhakua varten)
kloppi	muuraimen (punainen ja kova) raakile taikka sitten pojankloppi, tavallaan raahale sekin	luntiommet, lutahiset	lantio (”Mullon taah’ nuo luntiommet /lutahiset kipiänä”)
kokki	ullakko, vintti (”Poijat on taas siä kokilla huhtomas”)	luupää	hevosen haukkumanimi - hevosta ja sen valjaita, ajopelejä ym. koskeva yläsatakielinen sanasto on niin monipuolinen, että se vaatisi oman sanakirjansa (vaikkapa paatat, mallot, kakuleet, kranat, ruomat, ränget, hihinat, häntävyö, rinnustin, harjustin, tampit ja tampinnappulat, mäntti-remmi, vuohiset, pankka, kausta). Kyllä hevosta arvostettiin ja aina katsottiin, että kylmällä ilmalla oli ”Ioimi seliäs” ja jotaki ”syötävää”, jos se oli jätettävä pihalle (ulos). ”Onpa hyvin ruokittu hevonen ku’ leivän syrjät näkyy” saatettiin toisaalta kuvata laihaa eläintä, jonka kylkiluut kohosivat kyljistä näkyville. Ivan kohteena oli kylläkin hevosen omistaja eikä eläin itse. Hevosen kunto oli isännälle aina kunnia-asia. Koni (konj) on vanhaa venäjää ja tarkoittaa hevosta. (Konj a tsetyirjoh nagh da spatikajetsa, hevonenkin kompasuu neljältä jalalta) Sanaan ei sisältynyt mitään kielteistä, niinkuin meillä saatetaan halventaa hevosta haukkumalla sitä koniksi.
kokottaa	odottaa (”Kokota ny senaikaa että mä värän housut jalakaan”) kokottaa on tosi vanha sana	moikuliainen muisto	epämääräisen pyöreän-soikeanmuotoinen muisti (”Mun on vanahemmite tuo muistoni huonontunu” ”Huono muisto vaatii
kollero	kömpelön näköinen (”Se oli semmonen iso miehenkollero”, joskus isoja perunamukuloitakin saatettiin kutsua kolleroiksi)		
koltti	patjapussi, yleisimmin hurstista tehty, pitkät rukiin oljet pehmusteina (oljet vaihdettiin ainakin joulusiivouksen yhteydessä, jolloin ne jo olivat möyhentyneet tarkoitukseensa kelvottomiksi)		
konkka	olkisilpun teossa tarpeellinen ”giljotiini”, jossa oli puinen ruuhi ja sen toisessa päässä ylös-alas liikkuva terä, käsikäyttöinen tietysti (Suomen viimeinen konkka on talalla)		
kraak(k)u	rautainen padanpidike (avotakassa, kääntyvä ja korkeussuunnassakin säädeltävissä)		
krah(a)masta	raapaista (”Mikä sun poskehes’ on krahmassu ku’ verta tulee”?)		
kranat	kärkyjen kanssa kesäaikana käytetyt hevosenvaljaat (”Paa’ sille kranat selekään, pittee lähtiä myllyyn”)		
kriimu	hevosen riimu (kriimunvarsi oli kriimuun kiinnitetty köyden tai ketjun kappale, jolla hevonen kiinnitettiin vaikkapa hevospoomiin)		
krooppi*	kuoppa (”Ties’ oli palio syviä krooppia”)		
kropsu	imelä perunapitoinen (ällöttävä) laatikkoruoka (imellyhkropsu)		
krupu*	seimi (hevosen edessä tallissa oleva kiinteä heinä- ja pahnahinkalo)		
kummi*	kumi (”Mun pyörästä on kummi puhki”)		

murrannes	hyvät jalaat") kangen tuki, jonka päältä (avulla) kaskeaminen tapahtuu		
nestuuki*	nenäliina, nestuuki oli vielä 1930-40 luvuilla yleisesti käytössä, (puheessa, vaan ei vielä ihmisten taskussa)	priskaantua*	ti ("Älä kuule prenkkaa sitä mun polokupyörääni") laite itsekin saattoi prenkata ("Auto prenkkaa' niin ettei päästy ollenkaa iltamiin")
nulju	nuuka, "pihtari" ("Oleppas aika nuljunkureeni")	priski*	parantua, toipua
nyrkkä okuli* ole	jyrkkä lakana, talonpoikaisoloissa hurstista tehty "No ole' eikö siä ny ollu parempaa tekemistä"? (puhetta täydentävä sana vailla omaa merkitystä)	prissata	terve, hyväkuntoinen ("Kyllä se oli priski ja punakka mies")
paalitella paasata	piehtaroida (hevosesta) hakata lujaa, esim. vasaralla (lujaa puhuminen oli "mäikköötä")	prunni*	käsitellä (hevosta) liiallisen ankarasti ("Älä kuule prissaa sitä hevosta sillä lailalla")
pah(a)lain	ongenvapa ("Sill'oli pihilajasta tehty keleven ja pitkä onkipahalain, jolla ulottu meikein jojen toiselle rannalle asti".)	prökiintyä pröyskä	maa-ainesten ottopaikka ("Kakarat meni saviprunniin uimaan")
pankko, pankka	parirehen varsinainen kantava osa, jonka varaan kulloisenkin kuljetettavan tavaran paino laskettiin, oli myös takkapankko (vrt. uuninpankkopoika) kumpikaan ei liene laina italiankielen banco-sanasta, joka onkin sitten jo monimutkaisempi juttu.	punttu	priskaantua, tointua kahden miehen saha, muualla Suomessa justeeri
pareet peli	hyvää parempi ("Pareet on lähtiä aijois") sanaa käytettiin hyvin usein tarkoittamaan jotain konetta, autoa varsinkin, joka vielä 1930-luvulla oli harvinaisuus "Hieno peli, muttei maharu sisälle" — sanoi humalainen parkanolaismies, jota (pienikokoinen) nimismies yritti väkisin viedä putkaan autoonsa tunkemalla.	puo	saavin tapainen puuastia, yleensä punttu oli pohjasta ja suusta saman levyinen ja syvä, keskeltä ehkä paksumpikin, saavi yläpäästä leveämpi. (kummankin tekoon tarpeelliset rakenne osat olivat kimpiä, samoin tynnyrin) tervatynnyri oli aina lieriömäinen, ei koskaan keskeltä lihavampi kuten punttu saattoi olla
pemmastaa	levitellä hajalle kevyttä tavaraa, kuten heiniä tms. ("Äläkää ny poijat pemmastako niitä jyviä joka paikkaan")	puolain puori* putusihveli*	takamus, takapuoli ("Soon niin hilianen mies ettei siltä tuu puhetta suust' ei puosta") puolukka ("Siä oli palio puolamia") aitta
perna pernasuttu	peruna (eikä mikään sisäeritysräuhanen) perunamuhennos ("Miksei meill'oo ikänä pernasuttua?")	pysty pyytö	rikkalapio (sinänsä ihan hullu sana, eihän rikkalapiossa ole kunnon varttakaan niin kuin lapiossa pitäisi olla.) ukkospilvi, "ukkosenpysty" kutsu ("Siellä tuli meillekki' kökkäpyytö")
perätoukuri	oikeastaan perätoukuria meneminen ("Ämmät meni siä perätoukuria" siis peräkkäin, ämmä ämmän perässä)	pömpätä pöröttää	kimmahtaa, pompata (esim. pallosta) peruuttaa (auto, traktori ym. ajoneuvo, hevoselle sanottiin "tpruu takasi" ja vedettiin samalla suitsista). Muuan Mikko oli kylän taksimies, mutta epävarma pöröttäjä. Hän kysyikin autoa tilanneelta asiakkaaltaan: "Pääseekö siä ympäri?"
petkel(e)	puutavaran kuorimiseen tai vaikka kessun hienontamiseen	raamastaa	siivota, puhdistaa (teuraseläimen ruho, pyydystetty kala tms.)
pirunpiiska pirättää	ohdake pysäyttää ("Pirätä ny siehen se hevoset että mä pääsen kyytiin")	raistaa	särkeä, kolottaa ("Mun paikkojani raistaa niin kauhiasti")
plikastelu pläski*	pojan käynti riiuulla, oikeastaan priiuulla sianrasva, läski, ihra, "amerikanpläskiksi" ennen sotia sanottiin ulkomailta tuotua sinkkiämpäreihin pakattua valkoista rasvaa	rasat*	villakäsineet (joissa oli vain peukalo erikseen), tampereenkielellä tumput ("Sota-aikana ämmät kuto rintamamiehille rasoja, jois ' oli liipasinsormelle oma erikoinen tilansa") Ks. edellä sanaa erikoinen. Oli sellainenkin rintamarasamalli, jossa liipasinsormelle oli tehty oikean käden raasaan reikä (napinreiän tapainen), josta etusormen sai kätevästi työnnettyksi ulkoilmaan.
pomppa	kolmeneljännespituinen miesten päällystakki, sarkaa	rautalehti	piharatamo (rautalehti-nimi saattaa viitata kasvin haavoja parantaviin ominaisuuksiin)
porstua* pranstakka*	eteinen hiilihanko "Hajeh' ny se pranstakka, teelä on viä jokuja kekäleitä")	reha	parirekien päälle pantu puinen kuljetusalusta (esim. heinien tai halkojen ajoon) ks. myös "karikat"
preistata	koetella, kokeilla ("Preistaa ny sinäki mun uutta polokupyörääni")		
prenkata	käsitellä konetta tai laitetta varomattomas-		

rehata	raahata, vetää, tehdä raskasta työtä (S'oli semmosta kovaa rehoota koko viikon siä tukkimettäs)	tampuuri*	eteinen (vielä 1930-luvulla yleisesti käytetty sana)
rehevä	leuhka, rehvasteleva (ihmisistä puhuttaessa; rehevä kasvillisuus oli hyötevä, hyötevän kasvusta)	tantari	avotakan rautainen pystysuora varuste, jonka varassa kraakkua käännettiin ("Soon pystys' ku' torpan tantari")
reiras'	olla kunnossa (kaikki on reiras')	teikki*	keppi, terävä risu ("Joen pohojas' oli teikki, satutin siehen poloveni")
reiru	reilu (parkanolaisisännän pitämä puhe naapurin haudalla: "Ruumis oli reiru mies")	tervemenoa	hyvän matkan (kohtelias) toivotus lähtijälle
rohomikisto	pensaiden tms. vaikeakulkaiseksi tekemä maastonkohta (Vatajanjärven eteläpäässä on kartassa "Roomikistonmäki", vaikka pitäisi olla Rohomikistonmäki, kuten vanhemmissa kartoissa vielä oikein onkin)	tikuta*	teroittaa viikatteen terä lyhyellä kovasiemellä vaihtaan nopeassa tahdissa hionta vuoroin terän molemmille puolille (tähän työhön ei mikään öökkäpoika pystykke)
rohdin, rohtimet	pellavan käsittelyn eräs varhaisvaihe (ennen häkilöintiä ?)	tiuhtion, tiuhtioma	ilman mitään (ei tuomista, ei viemistä)
rontto	risu, oksa (maassa oleva ja suurikokoinen), Pohjanmaalla rontto on kalanruoto!	toukuri	ks. perätoukuri
rookata*	kohdata, tavata ("Rookasikkoh' siä Ihan-tolah' ketee tuttua"?)	tuperkeli*	keuhkotauti
rosma*	puimakone	tällätä*	panna, asettaa (paneminen on yläsatakielessä aina ollut salonkikelpothen sana, kaupunkilaiset sen ovat hienostellessaan pilanneet kun eivät oikein tienneet, mitä naiminen on)
ruikulla (oleminen)	maha löysällä, sanalla sanoen ripuli, siitä on leikki kaukana rutas, ruttaat tupasvilla, niittyvilla ("Nevansyrjä oli ihan valakosena ruttaita")	tärpäs-tikkeli*	vikkelä, eloisa ("Se plikka oli aika tärpäs-tikkeli".)
rymsteerata*	viettää iloista hurjaa juhlaa ("Poijat oli siä häis' rymsteerannu oikein reirusti")	vah(a)rata*	katsoa, oikeastaan töllestellä ("Vahtaa ku' sonni uutta porttia")
rähmä-käpä	kömpelö käsistään ("Senki' rähmähäpä-lä, koita ny saara se pallo paremmin kiinni")	vakstuuki*	vahakangas, -pöytäliina
rätit	jalkarätit	vaim(m)onen	naispuolinen henkilö ("S' oli tavallinen vaimmonen ihminen".)
räätikkä*	lanttu (ikäni ei sanottu lanttulaatikko", aina se oli "reetikkälöotaa" tai -looraa)	vattu	vadelma
rööri, röörit*	varsinkin takan, mutta myös muu nimisen tulisijan hormiin johtava savukanava, jonka tarkoitus oli lämmittää muuria paremmin kuin suoraan ulos johtavan savupiipun	vellata	sekoittaa jotakin vetelää ainetta, vaikkapa velliä ("Ei näläkä vellaamisesta parane".)
siikko	rukiin tai muun viljan oljista (sirpillä) leikkuun jälkeen sidotut kimput, jotka sitten pystytettiin kykäiksi (kuhilas ei ollut yläsatakielen sana)	vikates	viikate (ks. myös "tikuta")
sinkiä	rasittava, raskas ("Kyll'oli poijilla sinkiä riihipäivä")	välppä	oikeastaan väläppä, riihellä käytetty käsin liikuteltava harvahko seula tähkien eroteluun (tarvittiin kaksi väläppääjää, yksi kumpaankin päähän)
solkeri	nokisen riihipäivän jälkeen silmät saattoivat "olla solkerilla", silmäkuopat pysyivät nokisina, ellei niitä heti saunaan mennessä pesty kylmällä vedellä	vältti	kyntöaura ("S'oon hyvä vältti tuo Viskarsin kymppi")
summa*	paljon ("Siä oli summa väkiä".)	völjy, völjys*	mukana (Ks. edellä myös sanaa "haastaa").
syyni*	tarkastus, katselmus ("Tälläkkääh' ny poijat se tie kuntoon, kohta tulee nimihmiehen syyni". Sotasyyntä sanottiin asevelvollisten kutsuntatarkastusta.)	vööri*	keli (-olosuhteet) "Ei tällä vöörillä tuu mittee' tukinajosta".
tahoota	tahkota, hioa tahkoamalla (hioa on siitä harvinainen suomenkielen sana, että siinä on kolme eri vokaalia peräkkäin)	yhtenä	yhdessä ("Mennääh' poijat kaikin yhtenä, niin eiköhän ne jalahjärviset usko")
		äite	äiti-muotoa käyttivät hienostelevaiset herraskaiset ihmiset, muilla oli äite
		ämmä(t)	tämä ei ollut halventava sana, vaan tarcoitti ylipäättään naisväkeä, olkoot vaikka nuoriakin, enimmäkseen kuitenkin ajateltiin kypsään ikään ehtineitä kun ämmistä puhuttiin Lapissa sana "ämmi" on aina ollutkin salonkikelpoinen isoäitiä tarkoittava sana. - Sanaa ämmä käytettiin yläsatakielessä myös merkityksessä "viihiity vaimmo", ("Onko tuo komia ihminen sun ämmäs"?) karvialaisilla on Ämmälänkyläkin, ainoana maailmassa
		öökkä	mikä tahansa, tumpelo yms. ("Siehen työhön ei mikään öökkäpoika pystykke")

Jouluillan viimeinen hetki

Aila Järvirova

Hiljaa, hiljaa joulun kellot kajahtaa.

Jään vielä toviksi istumaan kirkon penkkiin. Yöpalvelus on päättynyt. On Poika syntynyt maailmaan. Urkujen soitto on lakannut ja joulunvietto on alkamassa kirkon työntekijöillekin. *Ei valtaa eikä kultaakaan, vaan rauhaa päälle maan.*

Kirkon ovi sulkeutuu kevyesti kolahtaen takanani. Kaariikkunoista loistavat vielä valot, mutta niitäkin jo sammutellaan. *Kun pääsky pitkän on matkan päässä.*

Ilma on leuto. Tuuli on tyyntynyt kokonaan, eikä pakkanen pauku. Lunta on satanut viime päivinä sen verran, että maa on valkoinen. *Lumi on jo peittänyt kukat laaksoissa.*

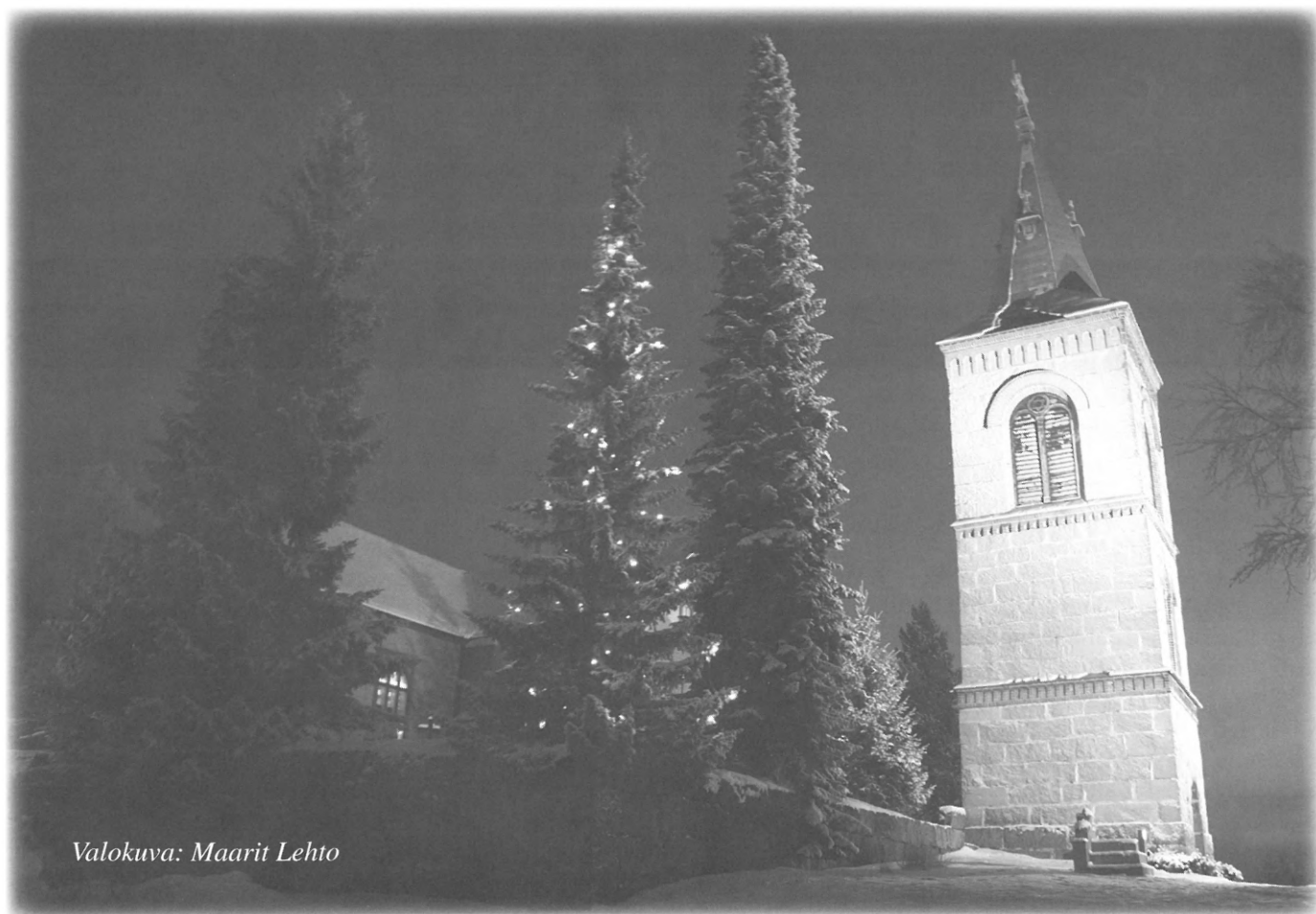
Avaruus ylläni on ääretön. Niin kirkas on tähtinen yö. Miljoonien joukosta etsin katseellani sitä joulutähteä, joka kertoo Vapahtajan syntymästä. *Tuikkikaa, oi joulun tähtöset.*

Hautausmaalla palavien kynttilöiden loiste on häikäisevä. Pysähdyn hetkeksi katsomaan ja vedän syvään henkeä. Soi huurteessa helinä huilun. Näkyyn ei koskaan totu, sen herkkyyks on mykistävä. *Maa on niin kaunis.*

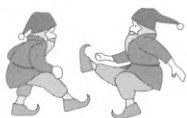
Hiljaa lähdän kulkemaan kotia kohti. Ei ole enää kiirettä, ei kukaan ole odottamassa. Vaellan hitaasti, kuin harakiten jokaista askelta. Haluaisin palata takaisin valoon ja Vapahtajan syntymän riemuun. *Heinillä härkien kaukalon nukkuu lapsi viaton.*

Ja niin joulu joutui jo taas Pohjolaan.

Harras, kiitollinen mieli täyttää sydämen. Osaisinpa kätkeä tämän hyvyyden sisälleni niin, että voisin nauttia siitä arjen keskelläkin. *Oi Jouluyö.*

Valokuva: Maarit Lehto

Eräs ilta elämässäni

Kun ihminen vanhenee, niin alkaa ne elämässä tapahtuneet asiat palata kuvina mieleen ja niin kävi minullekin eräänä yönä. Siitä haluan kertoa toisillekin ja toivon keskustelua samoja kokeneitten ihmisten kesken.

Olen tehnyt elämäntyöni osuuskaupoissa eri puolilla maata ja saanut sieltä erittäin hyviä ystäviä asiakkaistani. Heistä on jo suuri joukko jättänyt tämän maanpäällisen kodin.

Tämä tapahtui kolmekymmentäseitsemän vuotta sitten eräänä iltana tammikuun pakkasella työpäivän jälkeen. Päivä oli oikein kiireinen ja työn täyteinen ja sen jälkeen oli ne perheen äidin kotityöt, joihin kuului myös leivonta ja sitähan riitti. Minähän leivoin kaikki ruisleipää lukuunottamatta kotona, ja usein järjestin vielä erilaisia juhlia taloissa ja kaikki leipomukset tein kotonani iltahommina. Ruokailun jälkeen tiskasin astiat ja väsytti oikein kunolla.

Mies lähti konekaupoille Hankkijan miehen kanssa ja lapset menivät naapurin luokse mummon seuraksi. Tämäkin mummo asusti yksin seurantalolla ja yhdessä teimme hänen kanssaan ne talonmiehen tehtävät, jotka kuuluivat asunnosta tehdä. Eihän sitä voinut vierestä katsoa, että kahdeksankymppinen mummo kantaa metrisiä koivuhalloja ja lämmittää sellaista taloa juhlia varten. Hänellä itsellään oli vain keittiö asuntona, jota lämmitettiin hellan kautta. Vanhin poika oli armeijan harmaissa.

Lapset ja mummo olivat löytäneet toisensa, sillä heidän isovanhemmat olivat jo nukkuneet pois ja tämä oli sitten oikea mummo. Niinpä yritin käydä sohvalle vähäksi aikaa lepäämään, mutta siihen en päässyt millään, kun joku sanoi, että sun täytyy lähteä kohta vanhaa ystävääsi tapaamaan ja samalla tuuppasi takapuolesta.

Sehän tässä ihmeellistä onkin, kun paikalla ei ollut ketään. Yritin ääneen puolustella, että minullakin on oikeus joskus levätä, mutta ääni sanoi, ettei tänä iltana ja on mentävä sinne kylälle.

Tottelin ja puin päälleni ja ovelle mennessä ääni sanoi, että vie heille ostoksia ja lista ilmestyi eteeni. Palasin seinän taakse kaupan puolelle ja laitoin tavarat kassiin ja hinnat ostoslistaan, jonka kirjoitin muistista. Kello lähenteli jo kahdeksaa illalla ja tuohon mökkiin oli matkaa pitkästi yli viisi kilometriä.

Kävin lapsille ja mummolle kertomassa, että äiti lähtee sellaiselle reissulle, niin tietävät isälleen sanoa, kun palaa kotiin. Lähdin ajatuksissani kävelemään hiljaista kylätietä pakkasen paukkuessa lähes kolmessakymppissä. Monet asiat myllersi mielessä siellä yksinäisellä metsätiellä mennessä ja mikä odottaa perillä, sillä nämä ihmiset olivat jo yli kahdeksankymppisiä. Seisahduin hetkeksi

ja ristin käteni ja pyysin Taivaan Isältä voimia kestäämään, oli sitten vastassa mitä tahansa perillä.

Niinpä saavuin tuon mökin tienhaaraan ja huomasin, että postit olivat laatikossa, piha auraamatta, mutta sisällä paloi valo öljylampussa ja vähän helpotti tilannetta. Olinhan ottanut kassiini suuren kynttilän, tulitikut ja varmasti palavan taskulampun. Otin postit kassiini ja saavuin rapun eteen, laskin kassin hanteen ja rupesin lakaisemaan rappusia, ja työntelin vielä tietä halkoliiterille ja kaivolle, että on helpompi tehdä niitä hommia, mitä edessä on. Tämän jälkeen koputin ovelle ja avasin oven, sillä heillä ei ollut haka sisäpuolelta kiinni.

Heidän ovessaan ei ollut lukkoa ollenkaan, sitten laitettiin munalukko oveen, jos he yhdessä lähtivät poikansa luokse kauemmas.

Siellä sisällä oli yllätys, koska nämä vanhukset olivat 40 asteen kuumeessa sängyssä jo kolmatta päivää ja heillä ei ollut halkoja sisällä yhtään ja vettä mukillinen. Likavesiämpäri reunoja myöten täynnä, ynnä uloste ja muut astiat. Postimieskään ei vienyt postia sisälle eikä hakenut ostoslistaa, joka oli kirjoitettu sovitulla tavalla pöydälle liinan reunan alle, että on siinä aina valmiina. Hänellä oli paljon ikäihmisten asioita hoidettavana. Iltapäivällä hän teurasti taloissa eläimiä, teki hellapuita ja paljon muuta. Hänkin oli jo lähes eläkeiässä ja tehnyt raskasta työtä. Hän luotti tämän vanhan parin Aune-nimiseen tyttäreeseen, maatalon emäntään, joka asui samalla kylällä, mutta ei hänkään satunut sinne menemään. Heillä ei ollut autoa, eikä vanhukilla puhelinta, niin ei voinut edes soittaa.

Lupasin laittaa heille ruokaa, kun haen halkoja ja saan tulen hellaan. Emäntä sanoi, mistä laitat, kun Urho ei ole tuonut ostoksia. Heillä ei ollut pakastinta eikä jääkaappia ensinkään olemassa, niin ei niitä tavaroita voinut varastoida suuria määriä kerralla.

Sanoin heille, ettei hätä ole tämän näköinen, sillä minä toin tullessa ostoksia kaupasta ja karjalanpiirakoita kotooni.

Tutkittuani sen liinan alla olevan listan, niin huomasin siinä olevan kaikki ne tavarat, jotka minulle sanottiin sinne lähtiessä. Eikö se ole jotenkin ihmeellinen tapaus, mutta tosi.

Keitin heille velliä iltaruuaksi ja tarjosin sen karjalanpiirakoiden keralla ja kupit kahvia jälkiruuaksi. Paistoin jauhelihan ja valmistin sopan seuraavaksi päiväksi, sekä laitoin viileään komeroon voileipiä valmiiksi seuraavaa päivää varten. Kannoin halkoja kaikki laatikot täyteen ja vettä monta ämpäriä, sekä tyhjensin likavesiämpärin ym. ikävämät astiat ja pesin ne kuumalla pulverivedellä hajuuttomiksi.

Aune Hartikainen auttoi ystäväpariskuntaansa 37 vuotta sitten tammikuisena pakkaspäivänä.

Lopuksi luin pienen hengellisen kirjoituksen, keitin kahvit termospulloon aamua varten ja siunasin heidät levolle turvallisesti ottamaan vastaan uutta päivää ja mökille saapuvia ystäviä, sillä aamulla lupasin soittaa heille apua.

Hyvällä mielellä ja puhtaalla omallatunnolla lähdin kävelemään kotiin päin ja olin iloinen, kun lähdin sille taipaalelle silloin illalla. Kellon lyödessä 12 yöllä saavuin kotiin, eikä väsyttänyt yhtään.

Kaikki, joille seuraavan aamuna soitin terveyskeskuslääkärinä myöten, menivät mökille käymään, sillä tämä lääkäri oli hyvä ystäväni ja uskovainen ihminen. Hänen kanssaan teimme paljon yhteistyötä, mutta hänkin kuoli syöpään aika nuorena.

Omalta kylältä menneet ihmiset tulivat tullessa päin kertomaan, mitä vanhukset heille sanoivat. Vanhukset puhuivat heille Jumalan lähettäneen enkelin heille illalla ja se olit sinä. Vastasin, että ei se paljon ole isossa kylässä, jos yksi enkeli on paikalla.

Meidän muutettua sieltä pois muutaman vuoden kuluttua, tämä pari eleli onnellisena mökissään lähes kymmenen vuotta, eikä heillä apu ollut katkolla sen jälkeen.

Minä muistelen kaiholla kaikkia rakkaita vanhuksia, jotka ovat matkani vaiheissa ystävikseni eksyneet.

Toivon lukijoilleni siunausta elämään ja ihania vanhuk-
sia ystäviksi.

Lämmöllä Hartikaisen Aune

*Rauhaa
Joulua!*

T. Lehtitoimikunta

Se on palannut.
**Turhien vakuutus-
laskujen noutaja.**

Tule katsomaan, mitä se tekisi sinun
vakuutuslaskuillesi. Kysy lisää konttoris-
tamme, katso op.fi tai soita 0100 0500.

Yhdessä hyvä tulee.

KIHNIÖN
Osuuspankki

Parkanon Apteekki ja Terveyskauppa Parkanon terveydeksi

Parkanontie 60, puh. (03) 448 2022, fax (03) 448 0128

Palvelemme:
Maanantaisin, tiistaisin,
torstaisin ja perjantaisin klo 9.00–17.00
Keskiviikkoisin klo 9–18.00
Lauantaisin klo 9–13.00
sunnuntaisin sulj.
Kaksoispyhien sattuessa toisena päivänä klo 11–14

 Puumila

- lounaskahvila - juhlatalo - kokouspaikka -

Kotoinen lounas ark. 11-14

ENKELIN EVÄSPUSSIN TUOTTEET
KATJA SAARION KORTIT, VILLASUKKIA

KUPILKA ERÄTUOTTEET

+ muuta lahjatavaraa ja kortteja

Tervetuloa

Avoinna ma-pe 9-16

Kuruntie 1-3, Kihniö, puh. 040 829 3064, www.puumila.com

toivottaa asiakkailleen
**Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta!**

Kihniöntie 17
39820 Kihniö
Puh. 040 961 7413
www.kioskionnenmyyra.fi

KAIVURI- JA TRAKTORITYÖT

Kaikenlaiset kaivuutyöt
Jätevesijärjestelmien
suunnittelu ja rakentaminen
Haketus ym. konetyöt

ESKO YLI-KUJALA

KIHNIÖ

Puh. 040 544 4720

IKITAITO OY

PORINKATU 1
(03) 448 1520
050 300 3150

*Rauhaa Joulua ja
Onnea vuodelle 2012!*

**KORJAAMO
Juhani Korpela**

Puh. (03) 442 1204
0500 225 609

OPTIKKO SYRJÄNEN

Silmätautien erikoislääkärit:
Jukka Kuittinen, Jari Silvola
Parkano puh. (03) 448 1411
Ikaalinen puh. (03) 458 6520
Kankaanpää puh. (02) 578 8228

*Hyvää Joulua ja
menestystä vuodelle 2012*

Parkanon Kirjapaino

Parkanontie 63, 39700 Parkano
Puh. 050 539 3829
myynti@parkanonkirjapaino.fi
www.parkanonkirjapaino.fi

Surusidonnasta ilon aiheisiin

Ikikukka

KUKKAKAUPPA JA
HAUTAUSPALVELU

Hanna ja Timo Ojalainen

Parkanontie 70
p. (03) 448 2037
Hanna 050-401 9778 Timo 044-261 4006

HYUNDAI

- ☐ MYYNTI
- ☐ VARAOSAT
- ☐ HUOLTO

AUTOMYYNTI R. LAIHONEN KY

Teollisuustie 29
39700 Parkano puh. (03) 448 1377

Muotitalo KULMALA

Naisten ja miesten pukeutuminen
Nuorisovaatetus

• kengät • laukut • asusteet

Keskuskatu 7, Parkano

Puh. 03 448 4700

*Jouluiiloa
ja siunausta
vuodelle 2012*

*Parkanon
seurakunta*

PARKANO

KIRJAKAUPAT

PARKANON KIRJAKAUPPA

Parkanontie 47, 39700 PARKANO
Puh. (03) 448 3500

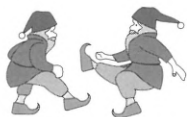
harri.valisalo@parkanonkirjakauppa.inet.fi

- sinun kotisivusi -

Ylä-Satakunta

Puhelin: (03) 44 381 Fax: (03) 443 844
ilmoitukset@ylasatakunta.fi

HAMMASLÄÄKÄRI RIITTA KOIVUNEN

Satakunnankatu 2 A
Puh. (03) 448 2616

Chez S'Elina

toivottaa

*Rauhallista Joulua
ja Onnellista
Uutta Vuotta 2012!*

www.chelina.fi

Tee se meillä...

...hyvää Joulua

Pesti
HOTELLI

 (03) 440 40

LÄNSI-PIRKANMAAN
KOULUTUSKUNTAYHTYMÄ
Yleissivistävä koulutus

Yleissivistävää koulutusta Parkanossa ja Kihniössä

Petäjä -opisto

Pirkanmaan aikuislukio

Ylä-Satakunnan musiikkiopisto

www.lpkky.fi

Kaikkea Joulun!

PARKANON EXPERTiltä

– Kodinkoneita	– Ompelualan koneita
– Tietokoneita	– Pelikoneita
– Vapaa-ajan koneita	– Mopot – mönkijät
– Metsä – puutarha -koneita	

EXPERT PARKANO OMPELU ja KODINKONE

Parkano, puh. (03) 448 3555

AUTO-LAHTINEN OY HUOLTO • VARAOSAT • TARVIKKEET

- varaosat
- määräaikaishuollot
- pakokaasumittaukset
(bensa, diesel ja OBD)
- ilmastointihuollot
- nelipyöräsuuntaukset
- vikakoodit
- katsastuspalvelu
- hinauspalvelu
- sijaisauto huollon ajaksi

Mopoautojen huolto – varaosat

Ahertajankatu 10, Parkano
020 786 2000

PARLAVA OY

39750 KUIVASJÄRVI

puh. (03) 442 6311

fax (03) 442 6305

EUROMASTER®
RENGASPAROONI

Teollisuustie 20, 39700 PARKANO
puh. 448 2149

TILITOIMISTO
Marja Saarivirta Oy

Auktorisoitu
Taloushallintoliiton jäsen

- kirjanpidot sekä palkanlaskennat
- tilinpäätös ja verosuunnittelu
- yritysten perustamiset ja yhtiömuodon muutokset
- sähköiset laskutuspalvelut

Keskuskatu 8, PARKANO

puh. (03) 447 200

fax (03) 447 2030

www.tilitoimistosaarivirta.fi

Niittutie 10

KARVIA

puh. 050 550 9321

**PARKANON
AUTOK** **ULU**

Roihanraitti 2
(03) 448 2142

Toivottaa Rauhaista Joulunaikaa

www.fennosteel.com

Taksi- ja tilausliikenne **Marttila Tours Ky**

Ennakkotilaukset

☎ 0400 464 444

K SUPERMARKET **PARKANO**

ARKISIN 8-21
LA 8-18
SU 12-18

Suomalainen voittaa aina
Meillä voit myös veikata
Keskuskatu 9
Parkano puh 441 100

SIROLA CENTER

PARKANON ISÄNNÖINTI JA KIINTEISTÖHUOLTO

isännöinti • kiinteistöhuolto

parkanon.isannointi@ippnet.fi

Parkanontie 70, Parkano
0400 457 524, (03) 448 4579

AINA TUORETTA LISÄAINEETONTA LÄHIRUOKAA

Parkanontie 64, Parkano ☎ 448 0044
Kihniöntie 49, Kihniö ☎ 448 4701

Aukioloajat: Parkano ma-pe 8-16
Kihniö ma-pe 7-17

Soljan Pakari toivottaa asiakkailleen Hyvää Joulua!

Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta!

Parturi-kampaamo HIUSTUPA

Professional haircare

Katja Rajamäki & Tiina Sahinoja

Kirkkokatu 5, Parkano
03 448 1894
hiustupa.fi

Monitoimi

T. Kivioja

*Hyvää joulua ja lämpimät kiitokset
kuluneesta vuodesta asiakkaille
ja yhteistyökumppaneille.*

KIHNIÖN SEURAKUNTA

*Rauhallista Vapahtajan
syntymäjuhlaa
ja siunattua vuotta 2012*

**KUUSISAAREN
KAIVIN OY**

Maanrakennustyöt 25 vuoden kokemuksella!

Matti Simola 044 200 5522

www.lahivakuutus.fi

**Tervetuloa
jouluostoksille**

MARKET

MAURINTORI

Kihniöntie 12, Kihniö
puh. 03 448 4232
mauri.matalamaki@k-market.com

KEITTIÖT & KYLPYHUONEET

Kankarin Kaluste Oy • Kankarintie 641
39820 Kihniö • puh. 010 835 2501
kankari@kankarinkaluste.fi • www.kankari.fi

**KIHNIÖN
TAKSI**
448 4000

Jokioja Tiina
Ratikyläntie 67

0400 627 988

Kivineva Antti-Jussi

03 448 4280

Antti-Jussi

044 023 8900

Ihantolantie 8

Arja

044 023 8902

Myös INVAKULJETUS

Virnala Erkki

03 448 4111

Kirjakuja 1

0400 331 950

Virtanen Jarno

0400 336 158

Saarijärventie 11

*Hyvää Joulua ja
Onnea Vuodelle 2012!*

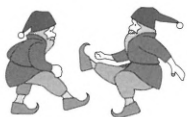

parturi-kampaamo

MIRANNA

✦ Miranna Leppiniemi ✦

Kihniöntie 1, 39820 Kihniö puh. (03) 448 4922

LAURINAHO-YHTIÖT OY, PARKANO
050 651 02 Aimo, 050 345 1287 Tommi
www.laurinaho.fi tommi.laurinaho@pp.inet.fi

Hyvää Joulua ja
Onnea vuodelle 2012!

Nerkoon Höyläamo

39810 LINNANKYLÄ
(03) 440 100

PALVELUKSESSA KOULUTETUT KYLÄ-/MÖKKITALKKARIT

- rakennuspalvelut
- koneurakointi
- kiinteistöhuolto

Puh. 050 561 7238
www.karhu-urakointi.fi

PIHVILIHAA

suoraan tuottajalta

Pertti Runsas

puh. 0400 441 288

**Lämmintä
joulua ja
energistä
uutta vuotta
2012!**

**LEPPÄKOSKEN
SÄHKÖ KONSERNI**

Kestäviä energiaratkaisuja muuttuviin tarpeisiin! www.leppakoski.fi

*Hyvää Joulua
ja onnellista
uutta vuotta 2012!*

Te. Aurinko Palvelut

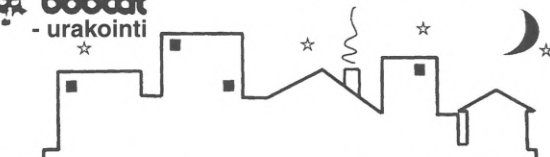

**RIIKONEN
GROUP**

www.riikonen.fi

- kaivua
- tasausta
- pihatöitä
- maanrakennustyöt
- sora-ainetoimitukset
- pihan perustamiset
- ruokamultatoimitukset
- 7 ja 21-tonniset telakaivinkoneet

bobaat
- urakointi

**Maanrakennus ja Kuljetus
E & A Viitasalo Oy**

0400 631 248

SORVAAMO E. AALTO

TARVIKEMYynti

- LAAKERIT
- HYDRAULIIKKA
- VOITELUAINET

kiilahihnat - rullaketjut - nivelakselit
voimansiirtotuotteet - akut - ruuvit

Puh. 03 448 1580

Eira's Shop

OSTO- JA MYYNTILIIKE

- LAHJATAVARAT
- TALOUSTAVARAT
- TYÖASUT

Varta paristot - työkalineet
talous- ja wc-paperit - koristeet

KAHVIO

PESULA

Pesemme miltei kaikkea!
Varmasti EMME PESE NAHKAA

Puh. 040 538 1339

Parkanontie 90, Parkano

MAINOSPARATIISI

SINÄ PÄÄTÄT, ME TOTEUTAMME

- Mainosteippaus
- Opasteet, kyltit
- Tekstiilipaino
- www-sivustot

www.mainosparatiisi.com

** Tietokonemyynti ja huolto **

TOPSHOP

T. Kantola

Parkanontie 51

Puh. 040 545 7113

PIHVILIHAA

TALOSEN TILA

PARKANO

Puh. 0400 627 975/Marianne

0400 335 889/Arto

**Saarelan
Metalli**

Heikki Saarela

Puh. (03) 448 2831

0500 636 190

**EUROHAMSTERISTA
HALVALLA**

**Euro
HAMSTERI OY**

Pahkalantie 1, 39700 PARKANO

puh. (03) 448 1142

AVOINNA: ma-pe 9-19, la 9-16

Sunnuntaisin 12-18

*Hanakkaa
Joulua*

Hanakat

AMMATTILAISET ASIALLA

**LVI-TALO
KANNOSTO KY**

Teollisuustie 18, 39700 PARKANO, puh (03) 448 2400, 448 5123

Hanakat
LVI-ASIAANTUNTIJALIIKE

*Rauhaisaa Joulua
ja Onnea Vuodelle 2012!*

**Parturi
Kampaamo**

YLINEN

Maanantaina suljettu

Parkanontie 41

Puh. 448 2228

**TAKSI
TARJA MARTTILA**

0500 231 610

*Hyvää
Joulua*

**Parkanon pankit
toivottavat
Parkanon ja Kihniön Joulun lukijoille
Joulurauhaa ja Menestystä
Vuodelle 2012**

Parkanon
Säästöpankki

Parkano-Kihniö

PARKANON
Osuuspankki

Nordea

*Hyvää Joulua ja Onnellista
Uutta Vuotta 2012
toivottavat myös seuraavat lehtemme tukijat*

Kärkipuu

Kärkikulmantie 55/5, 39810 Linnankylä,
puh. 0400 137 720

Nerkoon Metalli Oy

Järvisuomentie 600/3, 39810 Linnankylä,
puh. 03 442 4351

Muutto & Kuljetus T. Anttila Ky

Tervakuja 19, puh. 0400 851 917

Rahtisahaus- ja rakennuspalvelu J. Pihlajamäki

Parkano, puh. 0500 130 641

Hinauspalvelu Pauli Syvänen

Parkano, puh. 0400 232 270

Qrecords-viihde Käenkoski

Ari Tuomisto, Alakatu 19, puh. 0400 848 684

Mikeva Parkano

Kunnalliskodintie 1, puh. 020 740 0435

Kello-Kulta Syrjänen

Parkanontie 53, puh. 03 448 2181

Asusteliike Anmai

Kihniö, puh. 03 448 4525

Susanna Yli-Lankoski

Mattopesula Simonen Ay

Järvisuomentie 80/2, 39820 Linnankylä,
puh. 03 442 4170 ja 040 533 7141

Joulutervehdys _____

